

Täysistunto

Keskiviikko 26.6.2019 klo 14.02—16.08

3. Pääministerin ilmoitus Suomen EU-puheenjohtajakauden ohjelmasta; Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajuus 1.7.-31.12.2019

Pääministerin ilmoitus PI 1/2019 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus Suomen EU-puheenjohtajakauden ohjelmasta; Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajuus 1.7.-31.12.2019. Pääministeri Antti Rinteen puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemissani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Asian käsittelyyn varataan aikaa korkeintaan 2 tuntia.

Keskustelu

14.04 **Pääministeri Antti Rinne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin perustajat luotiin aikanaan sodan runtelemaan ja jakautuneeseen maaperään. Perustajia yhdisti kuitenkin yhteinen visio ja usko tulevaisuuteen. Odotukset eurooppalaiselle yhteistyölle olivat suuret, sillä panoksena oli koko maanosan rauha ja vakaus, Euroopan yhtenäisyys. Vuosikymmenten ajan EU on täyttänyt nämä odotukset. Yhteistyö on syventynyt, sillä jäsenmaat ovat ymmärtäneet, että yhdessä olemme enemmän. Tälle ainutlaatuiselle kansakuntien yhteistyölle ei löydy vertaa muualta maailmasta.

”Ainutlaatuinen” on juuri oikea sana kuvaamaan Euroopan tarinaa. Kun tänä päivänä saksalaiset ajavat rajan yli Ranskaan ystäviensä luokse illalliselle, on vaikea uskoa, että nämä kaksi maata sotivat toisiaan vastaan 1900-luvulla kahdesti katkerasti ja verisesti. Maanosassa, joka vielä 30 vuotta sitten oli piikkilankojen ja muurien jakama, on syntynyt ja kasvanut kokonainen sukupolvi, jolle vapaa liikkuvuus on ainoa, minkä he tuntevat. Maanosa, joka kärsi totalitarismin ja sodan kauhuista sekä todisti järkyttävää kansanmurhaa 80 vuotta sitten, toimii tänä päivänä ympäri maailmaa demokratian, ihmisoikeuksien ja rauhan vahvimpana puolustajana. Ainutlaatuinen tarinamme antaa aihetta ylpeyteen, mutta se tuo mukanaan myös suuren vastuun, sillä EU:hun kohdistuu nyt uusia odotuksia. Vakauden ja rauhan takaaminen on yhä EU:n ytimessä, mutta myös muut ihmiskunnan suuret kysymykset odottavat ratkaisuja.

Euroopan hiipunut talouskasvu on paitsi lisännyt työttömyyttä ja eriarvoisuutta, myös luonut kasvualustaa populismille ja ääriajattelulle. EU:n ytimessä olevia arvoja, oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa, on haastettu. EU:n yhtenäisyyttä on koetellut myös Britannian EU-ero. Toisaalta brexit-prosessi on myös osoittanut sen, että monimutkaisiin kysymyksiin on parempi etsiä ratkaisuja yhdessä muiden kanssa, ei yksin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Olemme saaneet jälleen kerran muistutuksen siitä tosiasiaista, että monimutkaisiin kysymyksiin ei ole yksinkertaisia vastauksia — ei, vaikka joku vastuuttomasti näin väittäisikin.

EU perustuu ajatukseen monenkeskisen, sääntöperustaisen yhteistyön voimasta. Sellainen järjestelmä, jossa pelisäännöt luodaan yhteisesti, ei vahvemman tai suuremman sanelun tuloksena, on Suomen kaltaisen pienen maan etu. Sitä Suomi voi parhaiten edistää osana EU:ta. Korostan, että meistä itsestämme on kiinni, nähdäänkö Suomi pienenä vai suurena EU-maana. Mitä aktiivisempia me olemme, sitä suurempana meidät nähdään, ja se, jos mikä, on Suomen etu.

Kansainvälisen järjestelmän murroksen keskellä juuri EU:ta tarvitaan puolustamaan monenkeskisyyttä. 2020-luvun EU:lla on mahdollisuus täyttää kansalaisten odotukset ottamalla johtajuus ihmiskunnan suurten haasteiden ratkojana. Ilmastonmuutos on näistä keskeisin, ja siksi ilmastonmuutoksen torjunnassa ”kyllä mutta” -politiikan aika on ohi Suomessa, EU:ssa ja globaalisti.

Arvoisa puhemies! Aloittavana EU-puheenjohtajamaana Suomi vaikuttaa EU:n tulevaisuuteen. Sen tulee olla sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä. Puheenjohtajakautemme sloganin mukaan tavoitteena on ”kestävä Eurooppa, kestävä tulevaisuus”. Suomen puheenjohtajakauden keskeinen painopiste on EU:n globaali ilmastojohtajuus. Se tarkoittaa sitoutumista ilmastonneutraliteetin vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteena on, että keskeiset elementit tälle suunnitelmalle olisi sovittu Eurooppa-neuvostossa vuoden 2019 loppuun mennessä.

Ilmastonmuutoksen vastaiset toimenpiteet on tehtävä sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Ne tulevat näkymään kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. On luotava kestävää kasvua ja lisäävä työllisyyttä esimerkiksi bio- ja kiertotalouden avulla. Aktiivinen teollisuuspolitiikka ja palvelusektorin sekä digitaalisen talouden kehittäminen luovat pohjaa uuden ajan taloudelle. Näin EU:sta rakennetaan maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein vähähiilinen talous.

Kestävyys liittyy myös EU:n yhteisiin arvoihin. Ihmisoikeudet, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltio ovat arvoja, joihin sitoutuminen on EU-jäsenyyden edellytys. Suomi haluaa vahvistaa ja kehittää EU:n oikeusvaltiovälinettä. Meidän pitää löytää tehokkaampia keinoja varmistaa yhteisten arvojen kunnioittaminen EU:ssa. On jatkettava neuvotteluja keinoista, joilla EU-varojen vastaanottaminen ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen voitaisiin nykyistä paremmin ja tiiviimmin kytkeä yhteen.

Arvoisa puhemies! EU:n perustajaisä Jean Monnet totesi aikoinaan, että yhtenäisessä Euroopassa ei saateta yhteen valtioita vaan yhdistetään ihmisiä. Ihmisten ja heidän tarpeidensa tulee olla EU-yhteistyön ytimessä. EU toimii parhaiten, kun lisäämme ihmisten hyvinvointia ja turvallisuutta ja vähennämme eriarvoisuutta. Eurooppalaisen yhteistyön täytyy poistaa pelkoja sekä tarjota mahdollisuuksia ja luoda tulevaisuudenuskkoa muutoksen keskellä eläville ihmisille — siis jatkaa ainutlaatuista tarinaansa ihmistä varten, ihmisiä yhdistäen. Siksi Suomi painottaa puheenjohtajuuskaudellaan EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamista ja panostuksia koulutukseen sekä osaamiseen.

Sisämarkkinat ovat Euroopan unionin ydintä, ja niiden on kohdeltava reilusti kaikkia työntekijöitä. Työehtojen polkeminen ei saa olla kilpailutekijä. On järkevää arvioida yhdessä työn uusien muotojen aikaansaamia tarpeita ja tarvittaessa päivittää sääntöjä vastaamaan nykypäivää. Sisämarkkinat eivät toimi ilman niiden keskeistä periaatetta: ihmisten, tavaroiden ja palveluiden vapaata liikkuvuutta. Eurooppalaisilla on oltava oikeus lähteä töihin toiseen EU-maahan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Korkea osaaminen luo pohjaa eurooppalaisten ihmisten menestykselle. Opiskelijavaihtoa ja oppilasyhteistyötä on lujitettava. Meidän on syytä selvittää verkostomaisesti toimivan eurooppalaisen superyliopiston perustamista ja eurooppalaisen tutkijavaihdon, super-Erasmuksen, kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Vain riittävän vahva EU pystyy puolustamaan eurooppalaisia arvoja ja eurooppalaisten etuja muuttuvassa maailmassa. EU:n tulee tavoitella globaalin arvojohtajan asemaa, mikä edellyttää aktiivista vuoropuhelua ja yhteistyötä kumppaneiden kanssa maailmanlaajuisesti.

Sääntöpohjaisella vapaakaupalla voidaan varmistaa, että kansainvälisen kaupan pelisäännöissä näkyvät meille tärkeät asiat, kuten kestävä kehitys ja työntekijöiden oikeudet. Jos EU ei ole mukana määrittelemässä näitä sääntöjä, sen tekee joku muu.

Me eurooppalaiset emme ole yksin maailmassa. Afrikan vakauden ja kestävä kehityksen tukeminen on olennaista, jotta me voimme vastata ilmastonmuutoksen, väestönkasvun ja muuttoliikkeiden hallinnan aiheuttamiin haasteisiin. Kumppanuutta Afrikan kanssa kehitetään Suomen puheenjohtajakaudella tasavertaisempaan suuntaan molempia hyödyttävällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Ihmiset odottavat EU:lta lisäksi laaja-alaisen turvallisuuden takaamista. Digitaalisen turvallisuuden ja hybridiuhkien torjumisen merkitys tässä kokonaisuudessa tulee kasvamaan. Puheenjohtajakaudellaan Suomi tavoittelee hybridiuhkien torjunnan vahvistamista — meillähän on siihen vahvaa osaamista. Yhteistyön tähänastisia tuloksia on muun muassa Helsingin hybridiosaamiskeskuksen perustaminen. Suomen tavoitteena on perustaa pysyvä hybridiuhkien torjuntaa käsittelevän neuvoston työryhmä, joka parantaa eri politiikkasektoreiden työn koordinoitua.

Arvoisa puhemies! Juhannuksen alla hyväksyimme huippukokouksessa suunnitelman, jossa määritellään EU-politiikan painopisteet seuraavalle viidelle vuodelle. Suomen kädenjälki näkyy uusissa painopisteissä. Vastuullinen ilmastopolitiikka, kestävä kehitys, sosiaalinen ulottuvuus, oikeusvaltion puolustaminen ja turvallisuus ovat kansallisesti tärkeitä asioita. Suomi on ensimmäinen puheenjohtaja, joka alkaa jalkauttaa tätä suunnitelmaa. Puheenjohtajamaalta odotetaan vahvaa johtajuutta, kykyä neuvotella ja löytää kompromisseja. EU:n yhtenäisyyden turvaaminen on kaikkien intresseissä.

On muistettava, että EU-politiikka on sisäpolitiikkaa, josta tulee keskustella säännöllisesti eduskunnan suuressa salissa. Hallitus tulee antamaan eurooppapoliittisen selonteon EU-puheenjohtajakauden jälkeen.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi muistuttaa asiasta, joka unohtuu aika ajoin. Kiistanalaisten asioiden kohdalla kuulee usein sanottavan: ”Siellä jossakin Euroopan unionissa tehtiin sellainen ja sellainen päätös.” Vaikeuksien hetkillä sanotaan, että EU:n pitäisi toimia nopeasti. Tällä tavalla puhuville haluan muistuttaa, että he puhuvat itsestään. EU ei ole siellä jossain, EU on täällä. EU eivät ole ne siellä, EU olemme me. Tämä hallitus on sitoutunut siihen, että Suomi on aktiivinen vaikuttaja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydään keskusteluun. Myönnän minuutin mittaisia puheenvuoroja. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Ensimmäinen puheenvuoro, suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hassi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

14.15 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että Suomi EU-puheenjohtajamaana korostaa EU:n luonnetta arvoyhteisönä. Me usein ajattelemme EU:ta ensisijaisesti markkina-alueena, mutta on hyvä pitää mielessä, että lähtökohdaltaan EU on todellakin ensisijaisesti arvoyhteisö, joka pyrkii turvaamaan rauhan, oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeudet, vapaan lehdistön ja muut demokraattisen yhteiskunnan peruspilarit ja elinkelpoisen ympäristön.

Tänä päivänä maailmanrauhan tulevaisuuden kannalta ilmastomuutoksen hillitseminen on yksi keskeisimpiä tehtäviä. Toivotan onnea ja menestystä Suomen hallitukselle työssä EU:n ilmastotavoitteiden tiukentamisessa ja siinä, että EU on hiilineutraali vuonna 2050 ja myöskin 2030 ilmastotavoitetta tiukennetaan. Erinomainen asia on myös, että Suomi korostaa oikeusvaltioperiaatetta ja sitä, että EU:n jäsenmaiden saadakseen EU-rahoitusta pitää toimia sen mukaisesti, mitä EU:n hakijamailta on vaadittu oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisessa.

14.16 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ohjelma kyllä sillä tavalla jatkaa Suomen EU-politiikan tuttua linjaa, että oikeastaan mitään linjaa ei olekaan. Suomen EU-politiikka on aina ennenkin ollut naiivia ja edunvalvontaa vailla, ja tässä ohjelmassa on nyt tiputettu pois se vähäkin järki ja selkäranka, mitä siihen löydettiin parlamentaarisisessa yhteistyössä viime kaudella. Sieltä on kaikki edunvalvonnalliset asiat siivottu marginaaliin.

Tämä ilmastopolitiikka, joka tähän on ajettu ykkösaiheeksi, ei millään tavalla palvele Suomen kansallista intressiä. Olisi pitänyt nostaa esille aivan muita asioita. Puhutaan vaikka liikenneyhteyksistä Euroopassa ja muista asioista, mitkä liittyvät talouskasvuun, joka on viime aikoina Euroopassa kääntynyt alakanttiin. Me emme voi euroalueessa pärjätä paremmin kuin Saksa. Sen takia talouden pitäisi kasvaa Euroopassa.

Tässä on nostettu esille arvoja, mutta ei ole nostettu esille oikeita arvoja eli sitä, että Euroopassa on monta hienoa kulttuuria ja kansallisvaltioita, joita ei pidä tuhota monikulttuurisuudella ja globalismilla. Sen pitäisi olla enneminkin meillä johtotähtenä.

14.17 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten täällä on sanottu, EU on arvoyhteisö, demokratian oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien edistäjä ja puolestapuhuja. Näitä unionin perustavanlaatuisia arvoja tulee suojella etenkin tässä ajassa, jossa demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen perusarvojen kyseenalaistaminen on hyvin nähtävissä niin joissain Euroopan unionin maissa kuin laajemminkin globaalisti katsoen. Nämä Suomen puheenjohtajuuskauden teemat liittyen EU:n globaaliin ilmastojohtajuuteen — kuten pääministeri Rinne totesi, Euroopan unioni on maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein vähähiilinen yhteisö — ovat tärkeitä ja tulevaisuutta rakentavia niin Suomelle kuin koko Euroopalle.

Perussuomalaisilta kysyn: Suomen EU-puheenjohtajuuskauden onnistuminen on tärkeä isänmaallinen ponnistus, ja me onnistumme siinä vain, jos me olemme yhtenäisiä, vai näetkö te tämän jotenkin eri tavalla?

14.18 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä asia. Täytyy aloittaa valitettavasti pienellä moitteella siitä, että eduskunta sai käsiteltäväkseen ja tutustuttavakseen tämän ohjelman vasta alle kaksi tuntia sitten. Me monesti Suomessa ihmettelemme sitä, miksi EU-keskustelu on vaimeaa, ja tässä on taas yksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

osoitus siitä. Toivon hallitukselta jatkossa parempaa otetta ja eduskunnan huomioimista paremmin.

Mutta itse asiakirjaan. Täytyy todeta, että kun kokoomus on Suomen Eurooppa-myönteisin puolue, niin ilokseni huomasin, että tämä ohjelma on erittäin Eurooppa-myönteinen. Niin sen kuuluu ollakin, koska Suomi ja suomalaiset hyötyvät eniten siitä, että Euroopan unioni on yhtenäinen ja vahva. Nyt Suomen puheenjohtajuuskausi osuu aikaan, jossa on uusi parlamentti, valitaan uusi komissio, tehdään Euroopalle ohjelma. Se on juuri se vaihtamisen paikka, ja hallituksen pitää olla päättäväinen.

Haluaisin kysyä, mitkä ovat ne prioriteetit. Mitä hallitus näistä hyvistä asioista haluaa muistiin jäävän? Mitä hallitus aikoo todella näistä saada aikaan? Tässä on ohjelmaa nyt vaikka koko nelivuotiskaudelle.

14.20 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia pääministerille hyvästä esittelystä. Nämä EU:n juuri hyväksytyt viiden vuoden strategiset ohjelmavoitot vastaavat erittäin hyvin tätä Suomen puheenjohtajuusohjelmaa. Nyt Suomelta odotetaan hyvää toimeenpanoa tälle viiden vuoden strategiselle ohjelmalle.

Nostaisin viisi keskeistä kokonaisuutta tuosta ohjelmasta: Ensinnäkin kasvu ja kasvussa tuotekehitys ja innovaatiot. Sitten sisämarkkinoiden kehittäminen, erityisesti digitaalisen sisämarkkinan kehittäminen sekä kauppapolitiikka. Turvallisuudessa sisäisen turvallisuuden maahanmuuttokriisin ratkaiseminen loppuun saakka sekä terrorismin torjunta. Puolustusyhteistyössä korostaisin sitä, että Suomi on tehnyt siinä erittäin hyvää työtä ja ollut Ranskan kanssa hyvässä yhteistyössä. Toivoisin, että hyvä yhteistyö Ranskan kanssa tässä jatkuu. Ilmastomuutoksessa viime vuonna sovittu kahdeksan eduskuntapuolueen ohjelma [Puhemies koputtaa] antaa erittäin hyvät eväät myöskin EU:ssa viedä tätä tärkeää asiaa eteenpäin.

14.21 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilo huomata, että ilmastomuutoksen kysymykset ovat vahvasti esillä, ja samoin on tärkeää, että Suomi tuo esiin luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät. Luonnon monimuotoisuus köyhtyy ennennäkemättömällä tahdilla, ja siihen IPBES-paneelin mukaan vaikuttavat monet ihmisen aiheuttamat toimet. Kuivuus ja vesistöongelmat lisääntyvät, hakkuut ovat liiallisia tietyillä alueilla, ja sen lisäksi kaivostoiminta ja louhinta köyhdyttävät luonnon monimuotoisuutta. On erittäin tärkeää, että panostamme vahvasti kiertotalouteen.

Toiseksi haluaisin tuoda esiin osaamisen ja koulutuksen ja tutkimustoiminnan, johon myöskin EU:n ulkopuolella on vahvasti satsattu. Näiden toivon ja uskon näkyvän vahvasti meidän EU-painopistealueissa. — Kiitoksia.

14.22 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähellä olevat asiat pitää ratkaista lähellä, toisaalta rajat ylittäviin ongelmiin tarvitaan rajat ylittäviä ratkaisuja. Yksi tällainen rajat ylittävä ongelma ovat veroparatiisit, laillinen ja laitton veronkierto. Se on syöpä, joka syö hyvinvointivaltioiden pohjaa. Jopa EU:n sisällä nähdään verokilpailua kohti pohjaa, veroparatiisien piirteitä. EU:n pitää olla vahva toimija veroparatiisitaloutta vastaan, ja Suomen pitää olla tässä toiminnassa eturivissä.

Arvoisa rouva puhemies! Ilmastomuutos on eittämättä toinen erittäin suuri rajat ylittävä kysymys. EU:n pitää olla ilmastomuutoksen vastaisessa työssä edelläkävijä, jotta ilmaston lämpeneminen ei ylitä puoltatoista astetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Tarvitaan siis EU-mailta rohkeita toimia, ja tässä Suomen pitää olla vahva toimija. Rinteen hallitusohjelma ja tämä EU:n puheenjohtajuusohjelma antavat tähän hyvät mahdollisuudet.

14.23 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella puolueella on omat korostuksensa siinä, minkälaista EU:ta tavoitellaan, ja se näkyy varmaan tämän päivän keskustelussakin.

Tässä ohjelmassa kiinnitin huomiota muun muassa yhteen lauseeseen — minäkin sain sen ohjelman vasta kello 12:n jälkeen, ja se on 17-sivuinen ohjelma, niin että suokaa anteeksi, jos me emme ole ehtineet tutustua ihan kaikkeen vielä. Joka tapauksessa siinä yhdessä lauseessa lukee, että ”Suomi vie puheenjohtajana eteenpäin yhteisen talletussuojan teknisiä keskusteluita” — teknisiä keskusteluita — ja haluaisin tietää, mitä tämä mahdollisesti tarkoittaa. Tiedämme, että pankkisektorin riskien jakamisen ennakkoehtona täytyy olla riittävä riskien vähentäminen ja elinkelvottomien pankkien alasajamiset ja yhdistämiset olisi ensin hoidettava, muuten on suuri riski, että asiansa hyvin hoitaneet pohjoismaiset pankit joutuvat maksamaan asiansa huonosti hoitaneiden [Puhemies koputtaa] Etelä-Euroopan pankkien alasajon myötä.

14.24 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Prioriteringen är att stärka de gemensamma värdena och rättsstatsprincipen, så börjar ordförandeprogrammet. Det är en mycket viktig politisk signal i tider då vi sett att dessa värderingar har varit och är hotade i flera EU-länder. Därför är jag mycket glad att detta är en hörnsten i vårt ordförandeprogram.

EU är en union av värderingar som ska respektera demokratin, mänskliga rättigheter och rättsstaten. EU får inte av medlemsländer behandlas som en bankautomat, pengar och respekt för rättsstaten måste gå hand i hand. EU har inte så många formella verktyg att faktiskt se till att dessa rättsstatsprinciper efterlevs i praktiken.

Här har enskilda medlemsländer en ännu starkare möjlighet att ta en starkare roll, och därför vill jag fråga statsminister Rinne och EU-minister Tuppurainen hur ni ser på möjligheten att använda ordförandeskapet för att också få enskilda länder att göra ännu mer bilateralt för att säkerställa rättsstatsprincipen gentemot de länder där dessa värden och principer är hotade.

14.26 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa rouva puhemies! Kello käy, ja kohta viisari heilahtaa ja Suomi astuu EU:n puheenjohtajamaaksi poikkeuksellisen tärkeällä historiallisella hetkellä tilanteessa, joka on EU:lle institutionaalinen taitekohta ja tarjoaa Suomelle poikkeuksellisen mahdollisuuden johtajuuteen ja tilaisuuden tuoda meidän näkemyksiämme ja arvojamme tähän eurooppalaiseen keskusteluun.

Kun me tähän keskusteluun käymme sekä täällä kotimaassa että eurooppalaisilla areenoilla, niin me käymme siihen hyvin valmistautuneina. Me emme ole ravistaneet tätäkään ohjelmaa, hyvät edustajat, mistään hihasta, vaan tätä on valmisteltu huolella — kiitos edellisen pääministerin Sipilän — kaikkien puolueiden yhteistyössä edellisen eduskunnan aikana, ja sen pohjalta laaditussa yhdeksän puolueen paperissa ovat kaikki ne asiat, joista on poimittu ainekset tämän uuden pääministeri Rinteen hallituksen EU-puheenjohtajakauden ohjelmaan. Tämä on hyvä pohja, jolle voimme rakentaa Suomen vaikuttavuutta EU:n toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

minnassa. Me aiomme olla Euroopan unionin eturivissä ja sitä kautta toteuttaa sitä hallitusohjelman tahtotilaa, että Suomi on kokoaan suurempi maailmalla.

Mitkä ovat ne painopisteet, kysyitte, edustaja Orpo. Ne painopisteet on selkeästi kuvattu tämän ohjelman johdannossa. Me tulemme ensinnäkin korostamaan oikeusvaltioperiaatetta, ja kiitän edustajia, että olette, useammat teistä, tätä pitäneet esillä. Me tulemme korostamaan EU:n kilpailukykyä yhdessä sosiaalisen ulottuvuuden kanssa. Me tulemme ottamaan vahvasti kantaa EU:n ilmastopoliittiseen johtajuuteen, ja me tulemme huolehtimaan kansalaisten kokonaisturvallisuudesta — asia, josta edustaja Sipilä täällä puhui.

Miten me käytännössä teemme nämä painopisteet eläviksi ja tavoitteiksi, jotka sitten toteutuvat? Ensinnäkin oikeusvaltioperiaate on aivan oleellinen osa koko eurooppalaista yhteistyötä, EU:n toimintakykyä ja instituutioita. Mutta se ei ole vain jotain, joka on tuolla jossain, vaan me voimme konkreettisesti edistää tätä tavoitetta, edustaja Löfström. Ensinnäkin on olemassa EU:n perussopimuksessa kuvattu artikla 7, ja sen mukaisia menettelyitä me tulemme noudattamaan Puolan kanssa ja mahdollisesti myös Unkarin kanssa. Toiseksi me tulemme rahoituskehysten yhteyteen rakentamaan oikeusvaltiomekanismin, ja kolmanneksi me tulemme kehittämään EU:n oikeusvaltiodialogia, joka on vuosittainen, positiivinen, myönteisessä sävyssä käytävä keskustelu oikeusvaltioperiaatteesta.

Sosiaalista ulottuvuutta tulemme myöskin korostamaan, koska on hyvä sanoa kansalaisille, että EU ei ole vain sisämarkkinaprojekti. EU:ssa ei ole kysymys vain talouden kilpailukykyä vaan myös työpaikoista ja paremmasta sosiaalisesta turvallisuudesta. Ja ilmastopolitiikka: olimme kaikki varmasti pettynyt, että päämiehet eivät vielä juhannuksen alla kyenneet sopimaan pitkän aikavälin ilmastostrategiasta, hiilineutraalista EU:sta vuoteen 2050 mennessä, mutta meidän puheenjohtajakautemme aikana se tullaan toivottavasti tekemään.

Lopuksi kansalaisten turvallisuus. Siitähän tässä on Suomellekin kysymys. Sen vuoksi me Euroopan unioniin liityimme. EU on turvallisuusyhteisö, ja sen on oltava sitä kokonaisvaltaisesti niin, että kansalaiset kokevat sen arjessaan, arvoisa puhemies.

14.30 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eurooppa ei ole synonyymi EU:lle. Eurooppa on maanosa, ja se koostuu kansakunnista, useista kansakunnista. EU on hallintojärjestelmä. Myös puheenjohtaja Orpo voisi tämän sisäistää. EU ei edusta enää valitettavasti Eurooppaa, vaan EU edustaa vain itseään. Se edustaa eliitin harvinaisvaltaa, ja se edustaa korporatismia.

Mitä me tarvitsemme? Me tarvitsemme enemmän itsenäisiä kansallisvaltioita. Me tarvitsemme näiden jäsenvaltioiden itsenäisyyttä. Suomen oma kansallisvaltio on paras tapa myös Suomessa suojella suomalaista elämäntapaa, turvallisuutta ja arvoja. Meidän on syytä puolustaa näitä suomalaisia kristillisiä arvoja, näitä valistusajan muutoksessa syntyneitä länsimaisia arvoja.

Kansainvälisyys on tärkeää nyt ja tulevaisuudessa, mutta täytyy muistaa, että EU:ssa on paljon ongelmia. [Puhemies koputtaa] Tämän ohjelman ongelma on se, että tämä ei tunnusta ja löydä [Puhemies: Aika!] näitä EU:n ongelmia.

14.31 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä näkyy suuri ero siinä, miten suhtaudumme Suomessa Euroopan unioniin. Meidän pitää nähdä ja tunnustaa, edustaja Tavio, että Suomen itsenäisyys, jos ajatellaan turvallisuudenkin näkökulmasta, on tuskin koskaan ollut niin vahvaa kuin tänä päivänä Euroopan unionin jäsenenä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

nä. Euroopan unioni tuo meille turvaa, se tuo meille vaurautta, kasvua [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] ja pohjaa tulevaisuuden menestykselle. Siksi meidän pitää tehdä töitä ja hallituksen pitää tehdä töitä, jotta Euroopan unioni menee eteenpäin tässä taitekohdassa. Pitää tehdä tiukasti töitä, koska Euroopan unioni on se taso, edustaja Tavio, jolla pystytään yhdessä ratkomaan globaaleja ongelmia — ilmastonmuutosta, maahanmuuttoa, Afrikan kysymystä — tai vaikkapa kannustaa Euroopan unionia toimimaan ratkaisijana Yhdysvaltojen ja Iranin tulenarassa tilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, pääministeri Rinne, 3 minuuttia.

14.32 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa siitä, että silloin aikanaan, kun Euroopan unionia lähdettiin rakentamaan, sehän lähti hiili- ja teräsyhteistyöstä kahden maailmansodan jälkeen, ja tavoitteena on ollut — niin kuin on toteutunut — se, että Euroopassa on rauha ja vakaus. Tämä on ollut aivan keskeinen tavoite silloin tälle yhteistyölle — haluttiin poistaa talouteen liittyviä riskitekijöitä, joilla synnytetään sotia, synnytetään epävakautta — ja siinä Euroopan unioni on onnistunut.

Sitten kannattaa muistaa, että Euroopan unionin rakenteet ovat yhteistyön rakenteita. Se on itsenäisten kansallisvaltioiden sinne luovuttamaa päätösvaltaa niissä asioissa, ja itsenäiset kansallisvaltiot sitä päätösvaltaa ovat halunneet luovuttaa. EU ei ole mikään möhkäle, joka ulkoapäin kaappaa valtaa, vaan EU on itsenäisten valtioiden yhteistä toimintaa ja yhteisten asioiden eteenpäinviemistä, ja siinä se on monessa suhteessa onnistunut äärettömän hyvin. Niin kuin täällä on tullut todettua, kritiikkiäkin voi esittää joissakin asioissa, ja Suomen tarkoituksena ei ole rikkoa lisää, vaan korjata niitä asioita, jotka ovat rikki, ja pitää yllä niitä, jotka ovat ehjiä ja vievät asioita eteenpäin. Tätä ei saa unohtaa tässä keskustelussa. Kysymys ei ole siis siitä, että joku on kaapannut suomalaisilta tai muilta Euroopan unionin jäsenvaltioilta valtaa, vaan se on tapahtunut ihan vapaaehtoisesti jäseneksi liittymällä ja antamalla tätä vallankäyttöä sinne yhteisissä asioissa.

14.33 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen EU-puheenjohtajuus osuu todella merkittävään saamaan. Työn alla on EU:n budjetti ja EU:n tärkeiden virkojen nimitysruletti ja brexit. Uuden siirtolaiskriisin uhka on jatkuva. Myös muun muassa Iranin kriisi lisää paineita, sekä kauppasodan uhka on todellinen. Ilmastopoliittisen tavoitteen rinnalle olisi voitu kyllä nostaa esille muitakin asioita. Miten esimerkiksi aiotaan toimia, jotta vuoden 2015 kaltainen pakolaisaalto ei toteudu, uusiudu Euroopassa, sen enempää myöskään Suomessa? Hallitus on omissa ohjelmissaan lähinnä sitoutunut lisäämään laillisia maahanmuuttoreittejä. Miten reagoida myös EU-alueen voimakkaasti laskevaan syntyvyyteen? Tämäkin asia jää huomioimatta. Syntyvyyshän laskee niin kovaa vauhtia, [Puhemies koputtaa] että nykykehityksellä esimerkiksi Suomessa ei pian syntyisi parinkymmenen vuoden päästä lapsia juurikaan.

Nämä asiat on tärkeää [Puhemies: Aika!] ottaa huomioon, mikäli haluamme säilyttää kansallisen valtion perinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän, että pysytään aikataulussa, minuutin mittaiset puheenvuorot edustajilla. — Pääministeri Rinne, minuutti, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

14.35 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Niikko nosti tärkeän asian, ilmastonmuutoksen, ja sen rinnalla myöskin maahanmuuttoriskien kasvun. Elikkä meillähän on semmoinen tilanne, että Afrikassa, jos väestöennusteet toteutuvat, on 2040—2050-luvulla 1,25 miljardia ihmistä lisää ja ilmastonmuutoksen vaikutukset ja näitten ihmisten elämäntilanne käyvät sietämättömiksi, jos eivät mahdottomiksi. Se tarkoittaa sitä, että jos ei mitään tehdä, erilaisten asiantuntijaorganisaatioiden arvioitten mukaan satoja miljoonia ihmisiä saattaa lähteä liikkeelle sieltä. Sen takia, ja nimenomaan sen takia, Afrikan unionin yhteistyö Euroopan unionin kanssa on äärimmäisen tärkeä kokonaisuus. Tätä kautta voidaan vaikuttaa siihen, että Afrikan unionin kehittyminen, Afrikan unionin jäsenmaiden kehittyminen ja ihmisten elämä kulkevat oikeaan suuntaan, ja sitä varten nimenomaan Suomi on omaksi painopistealueekseen halunnut tämän Afrikka-kysymyksen nostaa esille. Meillä on yhteinen tavoite siinä, että ihmiset voivat elää siellä, missä ovat syntyneet, laadukasta, kestävästä elämästä.

14.36 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että tämä parlamentarismien periaate säilyy EU-päätöksenteossa Suomen osalta, ja sen takia on hyvä, että tämä kaikkien puolueiden yhdessä tekemä paperi on ollut pohjana myöskin hallituksen ratkaisuille. Se on hyvä lähtökohta.

Ja aivan kuten edustaja Orpo täällä sanoi, näitä isoja kysymyksiä koskien kansallista turvallisuutta, maahanmuuttoa, ilmastonmuutosta ja myös oikeusvaltioperiaatteen noudattamista ja takaamista ei pystytä ratkaisemaan kuin eurooppalaisella tasolla. On erittäin hyvä, että hallitus on näissä asioissa kunnianhimoinen, ja tähän linjaan on helppo yhtyä.

Mutta toki on niin, että EU-puheenjohtajamaana meidän pitäisi saada eteenpäin myös niitä asioita, jotka ovat nimenomaan Suomen intressien mukaisia, ja sen takia ihmettelen kyllä sitä, että tästä puolustusyhteistyöstä, johon myöskin edustaja Sipilä viittasi, tätä Lisabonin sopimuksen tulkintaa ja sitä, miten tämä artikla 42.7 mielletään, ja puolustusyhteistyön kehittämisen viemisestä vahvemmin eteenpäin ei tässä ohjelmassa ole riittävästi mainittu.

14.37 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin perussuomalaiset väittävät, tässä ohjelmassa aika tasapainoisesti on haettu niitä politiikkatoimia, joilla kansallisvaltiot — osa on monikansallisia, osa yhden kansan valtiota — yhdessä toimien saavat enemmän aikaan ja paljon nopeammin ja tehokkaammin aikaan kuin yksin ponnistelemalla. Ja tämä on koko se EU:n ydin.

Otetaan esimerkki ensimmäisestä Suomen puheenjohtajakaudesta: Suomi oli rakentamassa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen ohjelmaa, niin sanottua Tampereen ohjelmaa. Uudelle politiikkalohkelle EU:n yhteistyössä haettiin suuntaviivat, sille tehtiin konkreettisia toimia, pienempiä ja isompia, joita sitten lähdettiin yhdessä toteuttamaan, ja on pystytty paljon paremmin turvaamaan vaikkapa sisäistä turvallisuutta sen avulla.

Nyt varmasti tässä turvallisuus- ja puolustusyhteistyön osalla olisi aika tehdä vähän samantyyppinen ohjelma, johonka koottaisiin niitä konkreettisia tehtäviä, niin että ei puhuta liikaa metatasolla ja strategisella tasolla vaan lähdetään yhdessä tekemään ja parantamaan sitä eurooppalaisten yhteistä ja jokaisen omaa turvallisuutta.

14.38 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin lähtökohtaisesti ohjelma on aivan hyvä, ja sillä varmaan se puoli vuotta EU:ta pystytään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

hyvinkin ohjaamaan. Mutta työlista on pitkä, mikä Suomellekin eteen tulee Romanian jälkeen. Sieltä löytyy vahvasti EU:n järjestäytyminen EU-vaalien jälkeen ja monivuotinen rahoituskehys, ja toivottavasti brexit, mikä tähän syksyyn kanssa osuu, ei vie kaikkea aikaa meiltä, että pääsemme niihin tavoitteisiin, mitä nyt on asetettu.

Hyvin moni asia linkkiytyy myös ilmastokysymykseen. Muun muassa kestävä rahoituksen taksonomia tulee sieltä esille ja yhtä lailla meidän ilmasto- ja metsäpolitiikka. Pieni huolenaihe itselläni on, kuinka me sitten oman maamme etuja tai omia näkökulmia voimme viedä sinne mukaan, muun muassa maataloustukien osuuden tässä rahoituksessa, maaseudun rahoituksen, mutta yhtä kaikki Suomen omat tavoitteet. Eli pitää olla sensitiivinen puheenjohtajana mutta kuitenkin pitää omista eduista huolta.

14.40 **Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n kehittämisestä on tärkeää käydä keskustelua. Suomelle on perinteisesti ollut tärkeää pitää kiinni yksimielisyysperiaatteen toteutumisesta EU:n päätöksenteossa erityisesti veropolitiikan saralla. Nyt hallitus on kuitenkin linjannut muun muassa E-jatkokirjeessä, että Suomi suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen selvittää energiaverotuksen ongelmakohtia sekä ratkaisuja liikenteen polttoaineverotuksen osalta ja on valmis pohtimaan määränemistöpäätöksenteon laajentamista. Siirtyminen määränemistöpäätöksentekoon veropolitiikan saralla saattaisi kuitenkin rajoittaa kansallista budjettivaltaa. Kysyisinkin arvoisalta pääministeriltä: miten näette kansallisen budjettivallan rajoittamisen tätä kautta olevan sopusoinnussa Suomen perustuslain kanssa, jossa kuitenkin korostetaan budjettivallan säilyttämistä kansallisissa käsissä?

14.41 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien puolustaminen sekä erityisesti sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen on tietenkin osa sitä arvopohjaa, jonka perusteella EU on luotu ja joka näkyy meidän ohjelmassa. Nyt Pride-viikolla onkin hyvä nostaa esiin sukupuolten moninaisuus yhtenä tasa-arvon edistämisen osana naisten ja miesten tasa-arvon edistämisen lisäksi.

Ääriliikkeiden aktiivisuus EU:ssa on nostanut esteitä tasa-arvon edistämiseksi. Muun muassa ei ole pystytty hyväksymään Istanbulin sopimusta, joka on ohjelma nimenomaan naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn toteuttamiseksi. Kuitenkin naisiin kohdistuva väkivalta on yksi sisäisen turvallisuuden ja naisten aseman vakava haaste ja ihmisoikeusongelma. Olisiko aika pohtia nyt politiikan toimenpiteitä, millä tavalla tätä työtä voisi jatkaa tässä ilmapiirissä, esimerkiksi tekemällä naisiin kohdistuvan väkivallan vastaista direktiiviä [Puhemies koputtaa] tai sitten vahvistamalla ihmiskauppadirektiiviä nimenomaan seksuaalisen hyväksikäytön kohdalla?

14.42 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeiseen keskusteluun on pakko muistuttaa siitä, kuka tai ketkä hyväksyivät Kreikka-kolmostukipaketin tai ketkä hyväksyivät Suomen osallistumisen EU:n sotateollisen kompleksin rakentamiseen kaikissa vaiheissa. Kyllä se on perussuomalaisten ryhmä ollut ja täysin kritiikittä. [Paavo Arhinmäki: Aikamoista liittovaltiotoimintaa!]

Mutta mitä tähän EU-puheenjohtajakauden ohjelmaan tulee, niin siinä on paljon hyvää: vahvat painotukset ihmisoikeuskysymyksissä ja oikeusvaltioperiaatteissa sekä ilmastostrategiassa ja tavoitteissa, ja myös arktinen alue nostetaan aivan oikein esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Mutta on tässä paljon kysymyksiäkin. Samalla kun vannotaan EU:n yhtenäisyyden varaan, on sen säilyttämisessä hyvin paljon tekemistä. EU on hyvin epäyhtenäinen talouskysymyksissä, ilmastotavoitteissa, pakolaispolitiikassa ja EU:n toimivallan suhteen. Talouskurisopimus, maakohtaisten tukipakettien ehdot ja komissiosta tuleva painostus voivat johtaa kohdemaassa tuloerojen kasvuun ja sosiaaliseen vajoamiseen. Valitettavasti se on nähty esimerkiksi Kreikassa. [Puhemies koputtaa] Ja tämä siitä huolimatta, että EU:n tavoitteeksi on asetettu aivan jotain muuta.

14.43 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiittää pääministeriä siitä arvokkaasta puheenvuorosta, jonka hän käytti tässä keskustelussa muistuttaen meitä siitä, miten tämän rikkinäisen maanosan keskellä syntyi historiallinen rauhanprojekti ja arvo yhteisö. Se on hyvä tässä hetkessä myös muistaa.

Ehkä se, minkä tämä ohjelma kaikista vahvimmin tiedostaa, on se, että arvojohtajaksi päästään ainoastaan esimerkkiä näyttämällä, ja sen takia on tärkeää, kuten suuren valio-kunnan puheenjohtaja Satu Hassi tässä hyvin totesi, että EU tekee aikaisempaa kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa ja tiukentaa niitä omia päästötavoitteitaan. Ja tämä pitää saada aikaan Suomen puheenjohtajakaudella.

Täällä opposition suunnasta kritisoitiin tätä ilmastopoliittista painotusta sen järkevyyden tai selkärankaisuuden kautta, mutta nimenomaan arktisena maana, alueella, jolla ilmasto lämpenee kaksi kertaa nopeammin kuin muualla, ilmastopolitiikan painottaminen on selkärankaista ja järkevää, sillä työ ilmastonmuutoksen hidastamiseksi on paitsi arvojohtajuutta myös työtä isänmaan tulevaisuuden puolesta.

14.44 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen sitä, miten vaatimattomaksi ohjelmassa jää maatalous, vaikka sen osuus on kolmannes EU:n budjetista. Pääministeri Rinne ei maininnut sitä lainkaan, ja maatalousministeri ei jäänyt edes tänne paikalle.

Suomen puheenjohtajakaudella neuvotellaan rahoituskehiksestä, jossa maataloustukia ollaan leikkaamassa jopa 420 miljoonaa euroa seitsemän vuoden aikana, mikä vastaa noin yhden vuoden Suomen koko maataloustuotantoa. Pyydänkin pääministeriä kertomaan, miten suomalaista ruokaa ja elintarviketuotantoa ja sen huoltovarmuutta aiotaan puolustaa nyt puheenjohtajakaudella. Eikö juuri tämä kysymys pitäisi nostaa kärkitavoitteeksi?

14.45 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juurikin tämä biotalous puhuttaessa ilmastonmuutoksesta niin maatalouden suhteen kuin metsätalouden suhteen on niitä meidän vahvuksiamme, joita meidän pitää tällä EU-puheenjohtajuuskaudella hyödyntää. Koska meillä on sitä osaamista, niin meidän pitäisi tuoda sitä konkretiaa myöskin tähän meidän puheenjohtajuuskauteemme, ja toivoisin, että sitä konkretiaa tuotaisiin jopa meidän kokousedustajillemme viemällä heitä metsiin, viemällä heitä maataloilille katsomaan, kuinka hiilineutraali maatalous toimii, ja niin edelleen. Tämän olennainen osa on luonnollisesti se, että meillä on maatalouspolitiikka kunnossa ja että me hyödynnämme tämän EU-puheenjohtajuuskauden, otamme sen johtajuuden myös tässä, kun puhutaan rahoituskehiksestä, puhutaan EU:n maataloustukiratkaisuista. Tämä on minusta äärimmäisen tärkeä asia.

Ja toisekseen meillä on myös kiertotaloudessa hyvin vahvaa osaamista tässä maassa, ja tämän edelläkävijyyden suhteen meidän pitää hyödyntää myöskin tämä EU-puheenjohta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

juuskautemme. Kysyisinkin pääministeriltä: kuinka tätä konkretiaa aiotaan tuoda meidän puheenjohtajuuskaudellamme esiin?

14.46 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perinteisesti olemme tässä salissa laajalla pohjalla rakentaneet yhtenäistä Eurooppaa Suomen kaupan ja turvallisuuden hyväksi. Nyt tämän päivän puheiden perusteilla täällä yksi ryhmä laidassa kyseenalaistaa, että EU edes edustaisi Eurooppaa ja että siitä olisi hyötyä yhtenäisyyttä lisäävänä tekijänä. Fakta on kuitenkin se, että eristäytyvä Suomi jää yksin ja näivettyy. Sellainen Suomi oli vaaran vuosina. Toivottavasti niitä ei enää koskaan tule. Siksi on tärkeää keskustella myös tässä salissa yhdessä, luoda linjaa ja vaalia myös sitä tapaa, että Suomessa haetaan EU-politiikkaan yhtenäisesti kantoja eduskunnalta suuren valiokunnan kautta.

Tähän tuli nyt ehkä särö, kun levisi epäily, että pääministeri ylitti valtuutensa tai ainakin siirtyi sooloiluun kerrottuaan omaksi suosikikseen komission puheenjohtajavalinnassa sosialistiryhmän Frans Timmermansin kertomatta tästä suurelle valiokunnalle mitään.

Arvoisa pääministeri, miksi ette kertonut suuren valiokunnan valmistelevalle kokouksessa tästä, [Puhemies koputtaa] ja onko hallituksen sisällä keskusteltu selväksi, että Suomi puheillaan tukee sosialistien ehdokasta eikä esimerkiksi [Puhemies: Aika!] liberaaliryhmän ehdokasta tai kansanpuolueen ehdokasta?

14.47 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tehnyt paljon köyhyyden poistamiseksi laajasti Euroopassa. Olemme toteuttaneet Agenda 2030 -ohjelmaa muun muassa nostamalla Suomessa takuueläkettä moneen otteeseen. Onko tietoa siitä, miten muualla Euroopassa tätä köyhyyden poistamista on noudatettu?

Ottaisin kantaa tähän väkivaltaan, erityisesti naisiin kohdistuvaan, minkä, edustaja Bi-audet, nostitte esille. Suomi voisi olla edelläkävijä tyttöjen silpomisen kieltämisessä maailmanlaajuisesti ottamalla tämän asian esille esimerkiksi puheenjohtajakaudella. Meillähän on juuri tullut eduskuntaan kansalaisaloite, joka käsitellään. Miten näette, että Eurooppa ja Afrikan unioni voisivat tehdä keskenään yhteistyötä tässä asiassa? Mielestäni tämä on sellainen asia, mikä pitäisi nostaa teemana ykköseksi ja mitä pitäisi pitää myös keskusteluissa yllä. Voisiko Suomi puheenjohtajamaana ottaa tämän esille? Se ei maksaisi juuri mitään. Sen sijaan ilmastonmuutoksen torjuminen on kuitenkin aika kallis liike. [Puhemies koputtaa] Tämän tyttöihin kohdistuvan väkivallan ennaltaehkäisy olisi tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annan vastauspuheenvuorot ministereille Rinne, Tuppurainen ja Ohisalo. — Pääministeri Rinne, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

14.49 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Edustaja Immonen, erittäin arvokas ja tärkeä kysymys liittyen tähän päätöksentekojärjestelmään EU:ssa ylipäätään. Lähtökohdahan Suomella on ollut se, että pienenä maana meidän kannattaa kannattaa yksimielisiä päätöksiä mahdollisimman pitkälle, mutta sitten on tiettyjä osakokonaisuuksia, joissa asioissa pitää vain päästä eteenpäin, ja se edellyttää ehkä sitä, että mietitään määräenemistösääntöjen käyttöön ottamista. Ulkopolitiikassa on ollut aika pitkällä tällainen ajattelutapa, että siellä on osa-alueita, joissa voitaisiin edetä tähän suuntaan.

No, nyt tässä EU-puheenjohtajuusohjelmassa todetaan, että energiaverotuksen suhteen näihin asioihin suhtaudutaan lähtökohtaisesti positiivisesti. Niitä pitää käydä läpi, keskustella, hakea ratkaisuja. Takaan teille, edustaja Immonen, että selonteon, joka tullaan anta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

maan eduskunnalle Eurooppa-politiikasta tämän EU-puheenjohtajuuskauden jälkeen, yhteydessä te pääsette täällä keskustelemaan tästä asiasta, näitten enemmistö- ja yksimielisyysääntöjenkin roolista tulevaisuudessa.

Sitten haluan todeta edustaja Mykkäselle, että hallituksen pääministeri on se henkilö, joka neuvottelee näistä EU-instituutioiden keskeisistä paikoista. Minun tehtäväni on hakea sieltä Suomelle mahdollisimman parasta ratkaisua. Ja kun puhutaan komission puheenjohtajasta, kysymys on henkilöstä, jonka tehtävä on sitä komissiota johtaa tavalla, joka ottaa myöskin Suomen näkökulmat huomioon tässä kokonaisuudessa, niin että Suomen komissaariehdokkaalle tulee mahdollisimman vahva salkku, mahdollisimman kova salkku, ja että suomalaisista erinomaisista kandidaateista EKP:n johtoon voisi tulla jompikumpi valituksi tässä prosessissa. Nämä ovat niitä tehtäviä, joita minulla pääministerinä on eteenpäin viedä, ja tässä kokonaisuudessa käytän sitä pääministerin valtaa, joka tähän liittyy, neuvotteluprosessin yhteydessä tavalla, joka mahdollistaa näitten tavoitteitten toteuttamisen. En pysty sanomaan tällä hetkellä, kuka tulee komission puheenjohtajaksi. Se on se ratkaiseva linkki, josta lähtee koko tämä paletti aukeamaan. [Ben Zyskowitz: Auttoiko Timmermansin tukeminen?] — Nähtäväksi jää.

14.51 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän näistä erinomaisista puheenvuoroista, joista monessa kysyttiin, miten Suomen edut toteutuvat tässä kokonaisuudessa. Tässä on ehkä hyvä selventää se, että kun Suomi toimii EU:n puheenjohtajanaan, niin me emme voi siellä ensimmäisenä kuuluttaa meidän omia intressejämme ja mennä Suomen etu edellä, vaan neuvoston puheenjohtajana Suomi edustaa koko EU:n etua ja yhteistä eurooppalaista lisäarvoa. Tämä on hyvä pitää mielessä, kun me näitä keskusteluja käymme, ja Suomen etuja liittyen esimerkiksi maatalouden turvaamiseen monivuotisessa rahoituskehyksessä on viety tässä jo kuluneen vuoden aikana, viime kevään aikana, mutta kun me sen puheenjohtajan nuijan saamme, niin täytyy katsoa yhteistä eurooppalaista etua.

Toki on näin, että kun täällä tänään eduskunnassa käsittelemme tätä kansallista puheenjohtajakauden ohjelmaa, niin meillä on ainutlaatuinen tilaisuus nostaa esille sellaisia asioita, jotka eivät muuten EU:n agendalle nousisi. Poimin sieltä muun muassa sen, että Suomi luontevasti voi ottaa esille esimerkiksi EU:n pohjoisen ulottuvuuden, arktisen yhteistyön. Se sopii meille, ja ellemme me sitä tee, niin tuskin kukaan muu jäsenmaa sitä vastaavalla volyyymilla ottaa esille. Sen takia on erittäin hyvä, että tässä ohjelmassa tämä arktinen ulottuvuus on.

Mutta, puhemies, siinä käy sitten niin, että tulee myös asioita, jotka tulevat ohi meidän oman kansallisen ohjelmamme. Ja listaan niitä lyhyesti kolme:

Ensinnäkin, tämä rahoituskehysasia. Se pitää hoitaa, se pitää hoitaa taiten ja mielellään kunnianhimoisella aikataululla siten, että päämiehet pystyisivät päättämään asiasta jo kuluvan vuoden loppuun mennessä. Pääministeri Rinne osallistui neuvoston kokoukseen juhannuksena, jolloin päätettiin, että päämiehet lokakuussa käyvät näkemysten vaihdon, ja Suomen johdolla tähän näkemysten vaihtoon tullaan tuomaan pohja, jossa tulee kaikista päätellen olemaan mukana luvut ensimmäistä kertaa. Se on tarkka paikka, koska nämä luvut koskevat muun muassa sitä, paljonko ohjataan rahaa aluepolitiikkaan, paljonko EU:n yhteiseen puolustusrahastoon ja paljonko maatalouteen ja niin edelleen. Tämän harjoituksen me olemme valmiita tekemään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Puhemies! Toiseksi, meille tulee varmasti tämä brexit-kysymys. Tässäkin määräaika juoksee, ja lokakuuhun mennessä tulee tehdä ratkaisuja, ja pelkäänpä, että olemme hyvää vauhtia menossa kohti sopimuksetonta brexitiä, ja sen seuraukset ovat totta kai tuhoisia ennen kaikkea Isolle-Britannialle itselleen. Tälle me emme juurikaan mitään voi, vaan pallo on siellä Ison-Britannian päädyssä, ja me odotamme, että he saisivat oman pesänsä selvitettyä, uuden pääministerin valittua ja valittua sen linjansa, kuinka he kohti tätä brexitiä menevät.

Sitten, puhemies, kolmanneksi: Oikeastaan vähän tämän brexitin jalkoihin on jäänyt se, että tästä koko EU-erosta huolimatta EU myös laajenee. Suomen puheenjohtajakaudelle tulevat EU:n laajenemiskysymykset. Nyt tänä kesänä päämieskokouksessa ei vielä kyetty sopimaan siitä, että neuvottelut aloitettaisiin Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa. Tämäkin asia tulee lokakuun neuvostossa esille Suomen johdolla neuvoteltavaksi — merkittävä, iso kysymys, koska, aivan kuten hallitusohjelmassa sanotaan, EU:n laajeneminen on iso osa EU:n rauhan ja vakauden edistämistyötä. Ja on hyvä ajatella sitäkin, että kaikista näistä kriisivuosista huolimatta EU:lla on edelleen vetovoimaa ja uusia jäsenmaita pyrkii mukaan tähän yhteistyöhön.

14.54 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Orpolle näin alkuun siitä, mihin aiomme nyt sitten keskittyä: turvallisuus todella nousee yhtenä keskeisimpänä kokonaisuutena tässä ohjelmassa ja ylipäätään se, että Suomi on esimerkkimaa turvallisuuden edistämisessä. Me haluamme viedä tätä viestiä laajalti Euroopassa eteenpäin ja ylipäätään siitä näkökulmasta, että on kyse kokonaisturvallisuudesta.

Kokonaisturvallisuus on sitä, että sisäinen ja ulkoinen turvallisuus käyvät käsikkäin ihan kaikissa kysymyksissä. Yhtäältä kyse on siitä, että ilmastonmuutos ja eriarvoisuuden torjunta nähdään myös turvallisuuskysymyksinä, ja niin tässä ohjelmassa myös tehdään. Se, että turvallisuus on kokonaisvaltaista, käsittää myös sen, että esimerkiksi rikollisuus, jota torjutaan myös eurooppalaisella yhteistyöllä, ei synny tyhjiössä. Se syntyy vaikeissa olosuhteissa ennen kaikkea, ja siinä jos missä tämä eriarvoisuuden torjunnan näkökulma on erittäin tärkeää.

Lisäksi edustaja Taviolle ja Niikolle: Jos ajatellaan turvallisuutta näinkin laajasti kuin tässäkin ohjelmassa se linjataan ja eurooppalaisittain nähdään, niin Suomi on kyllä varsin yksin, jos Suomen pitäisi hoitaa kyber- ja hybridiuhkien torjunta yksin. Euroopan unioni antaa tälle valtavan hyvän selkänöjan, ja yhteistyö on tässä aivan keskeistä. Kun ajatellaan muuttunutta turvallisuusympäristöä viime vuosikymmeninä, niin meitä haastavat todella aivan uudenlaiset uhat, joihin ei yksikään jäsenvaltio yksin kykene vastaamaan.

Nostaisin lisäksi vielä sivulta 15 tärkeän asian, mikä tähän kokonaisvaltaiseen maahanmuuttokysymykseen on täällä ohjelmassa nostettu, eli ihmisoikeusperustainen turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka pohjautuu kansainvälisiin sopimuksiin — tästä pidetään kiinni — viranomaisyhteistyöhön, tehokkaaseen ulkorajavalvontaan ja asianmukaisiin, nopeisiin ja oikeusturvan kannalta laadukkaisiin turvapaikkaprosesseihin. Tästä pitää olla kyse sekä Suomessa että laajemmin Euroopan unionin tasolla, ja nyt Suomi voi puheenjohtajanaan lähteä hakemaan solidaarisuutta jäsenvaltioiden kesken, etsiä niitä pienimpiäkin yhteisiä nimittäjiä. Siinä meillä on valtava vastuullinen tehtävä.

14.56 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa ja tuolla kotialueillamme ovat nousseet kansan silmissä huoleksi sudet. Ministeri Leppä ker-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

toi taannoin puhetilaisuudessaan, että ongelmana on EU:sta määrätty Suomen suurpetopoliittikka, joka jarruttaa meidän omaa kansallista päätöksentekoamme, elikkä olemme allekirjoittaneet jonkun artiklan, joka on antanut kansallisen päätöksenteon suurpetojen tai sijen rajoittamisesta Euroopan unionille.

Arvoisat ministerit, olisiko nyt Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella syytä hakea tähän muutos?

14.57 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen työryhmä valmisteli syksyllä 2018 raportin puheenjohtajuuskauden teemoista. Raportissa korostuivat kansalaisten rooli, ilmastopoliittikka sekä Euroopan turvallisuus- ja ulkosuhteet. Hallitusohjelman seitsemännen liitteen mukaiset puheenjohtajuuskauden prioriteetit kuitenkin unohtivat kokonaan turvallisuuden ja ulkosuhteet. Hallitus siis unohti nämä, mutta on hyvä, että turvallisuus ja ulkosuhteet ovat nyt jälleen keskusteluissa. Ne ovat nimittäin erittäin tärkeitä asioita, jos katsotaan tilannetta Yhdysvaltain ja Iranin välillä tai vaikkapa tarvetta terrorismin torjuntaan.

Toivonkin, että hallitus vielä miettisi konkreettisesti keinoja, voisiko Suomi puheenjohtajuuskaudellaan ottaa roolia Yhdysvaltojen ja Iranin tulenaran tilanteen ratkaisemisessa tai vaikkapa korostaa EU:n roolia terrorismin torjunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, ministeri Haavisto, 3 minuuttia.

14.58 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Vikmanille: nostitte yhden dimension Euroopan unionin toiminnasta esille eli EU:n merkityksen ulkosuhdetoimijana ja myöskin kansainvälisen turvallisuuden lisääjänä. Jos erityisesti nyt Iranin kriisin syventyessä katsoo, missä EU:lla on mahdollisuus toimia ja missä EU:lla on sananvaltaa, niin se on ollut tämä ydinsopimus Iranin kanssa, jota EU on pyrkinyt puolustamaan ja edistämään. Edelleen EU:lla on hyvin suuri rooli sellaisena toimijana, joka voi tässä hyvin vaikeassa tilanteessa Iranin ja Yhdysvaltojen välissä toimia.

Täällä on myös erityisesti mainittu Afrikan rooli, ja sekin on EU:n ulkosuhteiden kannalta tärkeä. Afrikkaa pitää katsoa laajemmin kuin vain kehitysyhteistyön vastaanottajana, nimenomaan tämmöisenä poliittisena toimijana. Juuri ilmastonmuutoksen torjumisessa ja tämäntyppisissä asioissa Euroopan unioni voi toimia samalla tasolla Afrikan unionin kanssa. Mutta siellä on myöskin terrorismin torjuntaa, pakolaisuuskysymyksiin vaikuttamista ja kaikkea tätä, mitä voimme Afrikan unionin kanssa tänä päivänä tehdä yhdessä.

Euroopan unionista turvallisuustoimijana on jo tuotu esiin monia asioita, mutta Euroopan unionilla on hyvin suuri rooli myöskin kansainvälisen turvallisuuden lisääjänä. On tärkeää muistaa, että on joitakin alueita, missä erityisesti Euroopan unioni pystyy vaikuttamaan. Täällä on viitattu Euroopan unionin laajenemiseen, Länsi—Balkan-kysymykseen. Euroopan unionilta odotetaan aloitteellisuutta Balkan-asiassa. Euroopan unionilla on aivan merkittävä rooli Afrikan sarvessa ja Pohjois-Afrikassa. Eli on monia alueita, joissa voimme olla nykyistä aktiivisempia myöskin ulkosuhteissa, ja myös Suomen tavoite on se, että Euroopan unioni vahvistuu myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimijana.

15.00 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin täällä salin tietyllä laidalla äsken tuotiin esiin, Euroopan unionia tarvitaan enemmän kuin kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

kaan. Historia sinänsä sen osoittaa, mutta myös tulevaisuuden kehityspiirteet. Turvallisuuspolitiikka ja kansainväliset suhteet mutta myös taloudellinen kehitys, vapaakaupan edistäminen tai teknologinen kehitys edellyttävät sitä, että Suomella on yhteistyön työkalu, Euroopan unioni, joka edistää suomalaisten asiaa, piste. Se on äärimmäisen tärkeää, ja siitä ei päästä muualle.

Mutta nyt kun erityisesti Etelä-Euroopan maat katsovat uutta EU-puheenjohtajamaata, niin, pääministeri Rinne ja valtiovarainministeri Lintilä, hallituksen sisällä on myös erilaisia äänenpainoja niin sanotusta talouskurista. Voivatko eurooppalaiset maat, meidän kansakumppanimaat, olla luottavaisin mielin sen suhteen, että Suomi edelleen noudattaa tiettyä talouskuria [Puhemies koputtaa] ja vastuullisen taloudenhoidon vaatimuksia myös Italian suuntaan?

15.01 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää hallitusta hyvästä EU-puheenjohtajakauden ohjelmasta. Haluan nostaa erityisesti kaksi asiaa, joista toinen on Euroopan laajuisten työehtojen ajaminen. Se on erittäin tärkeä asia koko Euroopalle. Toinen asia on kyllä ilmastonmuutoksen vastaisten toimien kehittäminen myöskin Euroopan unionin alueelle. Olen hieman hämmentynyt kyllä tästä keskustelusta täällä salissa ja erityisesti perussuomalaisten eduskuntaryhmän kannanotoista, kun olen ymmärtänyt, että olemme kaikki kiinnostuneita täällä Suomen edusta ja Suomen kilpailukyvyistä. Näen, että tässä ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä kansainväliset foorumit ja erityisesti Euroopan unionin yhteiset toimet ovat aivan olennaisessa osassa. Haluaisinkin kysyä nyt perussuomalaisten eduskuntaryhmältä, kun olette itse omassa ympäristöpoliittisessa ohjelmassanne linjanneet, että suurimmat saastuttajat [Puhemies koputtaa] on saatava mukaan talkoisiin: tuetteko hallitusta [Puhemies: Aika!] tässä työssä ja tämän EU-puheenjohtajakauden [Puhemies koputtaa] ohjelman toimeenpanossa?

15.03 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen hallitus toi meille lisäbudjetin, jossa se palkkaa avustajia enemmän kuin meitä kansanedustajia on täällä oppositiossa, ja tänään te puolestaan vaikeutatte opposition mahdollisuuksia tehdä parlamentarismiin kuuluvaa tärkeää työtä tuomalla tämän EU-puheenjohtajuuskauden ohjelman tosiaankin kaksi tuntia ennen sen käsittelyä.

Sosiaalidemokraattien edustaja Guzenina toivoi, että olisi isänmaallista hoitaa EU-puheenjohtajakausi yhtenäisenä. Mutta kysyn teiltä: kuuntelitteko, miten puolueenne puheenjohtaja ja tämän maan pääministeri Rinne avasi tämän esittelyn, kun hän alkoi pitämään populismia pahana asiana? Haluan muistuttaa, että teidän puolueenne sai vain 7 000 ääntä enemmän viime eduskuntavaaleissa, ja saman kokoisesta puolueesta te käytännössä annatte mielikuvan kuin olisimme jotenkin pahoja. Eli vastakkainasettelu syntyy kyllä sieltä laidalta. [Paavo Arhinmäki: Se koira älähtää, johon kalikka kajahtaa!] Ja haluan muistuttaa myöskin, että jos yhteisistä arvoista puhutaan, [Puhemies koputtaa] niin puuttukaa Romanian tilanteeseen tällä puheenjohtajakaudella.

15.04 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Eihän tuossa puheenvuorossa perussuomalaisiin viitattu, vaan puhuttiin populismista. Voi sitten itse pohdita, miksi tämä miellelyhtymä tuli edustaja Tynkkyselle mieleen.

On hienoa kuulla, että tässä salissa ollaan laajasti valistusarvojen kannalla. Nämä arvotahan ovat ajankohtaisia, kuten edustaja Tavio ja yhtä lailla edustaja Biaudet nostivat hyvin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

esiin, sillä EU on osa vuosikausia, vuosisatoja jatkunutta jatkumoa, jossa ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota ja demokratiaa puolustetaan, ja nämä asiat ovat nyt hienosti mukana tässä Suomen EU-puheenjohtajakauden ohjelmassa. Tahdonkin painottaa, että näihin asioihin puuttuminen on todellakin kiireellistä, aivan yhtä lailla kiireellistä kuin ilmastotoimetkin, sillä nämä valistusajan periaatteet oikeusvaltiosta, ihmisoikeuksista ja erityisesti heikompain — naisten, tyttöjen, vähemmistöjen — suojaamisesta ovat todella uhattuina esimerkiksi Puolassa ja Unkarissa. Siksi on hienoa nähdä tämä painotus, ja toivon, että näissä asioissa todella toimeen tartutaan, varsinkin kun näistä on täällä salissa näin laaja yhteisymmärrys. — Kiitos.

15.05 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puheenjohtajuuskausi tosiaan alkaa ensi viikolla, ja jäin tuossa miettimään ministeri Tuppuraisen toteamusta, että vaikka olemme puheenjohtajamaa, niin me emme aja omia asioitamme vaan EU:n asioita. Tavallaan se on näin, mutta toisaalta ei ole näin, koska jos mietin taaksepäin vaikkapa tätä Romanian päättyvää puheenjohtajuuskautta, niin kyllä he esimerkiksi koheesiopolitiikassa ovat hyvin selkeästi omia intressejään halunneet ajaa, ja Bulgaria vuosi siten EU:n laajentumista Länsi-Balkanin alueelle, eli kyllä on mahdollista puheenjohtajuuskaudella viedä niitä omiakin asioita, itselle tärkeitä asioita eteenpäin. Kysyisinkin nyt, voisiko Suomen kantava voima tai arvo olla jämäkkyys.

Puhuitte tuossa äsken siitä, että oikeusvaltioperiaate on tärkeää ja vallan kolmijaon, eurooppalaisten arvojen kunnioittaminen. Tämä on meille kaikille tärkeää, mutta millä tavalla niitä saadaan käytännössä toteutettua? Voitaisiinko esimerkiksi ajatella, [Puhemies koputtaa] että Suomi veisi aktiivisesti eteenpäin rahoituksen sitomista [Puhemies: Aika!] näiden arvojen noudattamiseen aivan käytännön tasolla?

15.06 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ensinnäkin hyvästä ja kattavasta Suomen EU-puheenjohtajakauden ohjelmasta. Äkkilukemalla — se kieltämättä tuli hivenen myöhään — sieltä löytyi hyvin keskeisiä asioita, kuten ilmastonmuutoksen torjunta sekä kansalaisten turvallisuudentunteen lisääminen.

Erään mielestäni tärkeän teeman toivoisin silti saavan enemmän painoarvoa. EU on hyvin voimakkaasti keskittynyt markkinavapauden puolustamiseen, mikä on johtanut osaltaan epäterveeseen palkkakilpailuun ja työntekijöiden neuvotteluaseman heikentymiseen. Suomen tuleekin mielestäni puheenjohtajakaudellaan edistää voimakkaasti EU:n sosiaalisten oikeuksien periaatteita. Tämä tarkoittaa työntekijöiden oikeuksien parantamista ja sosiaalisen suojelun turvaavaa lainsäädäntöä ja myös sitä koskevia sitovia EU-tason minimistandardeja. Erityistä huolta meidän tulee kantaa EU:n sisällä liikkuvista ja lähetetyistä työntekijöistä, [Puhemies koputtaa] jotta heihin kohdistuvat väärinkäytökset voidaan torjua. Tämä on ihmisoikeuskysymys koko EU:n alueella [Puhemies koputtaa] mutta tärkeä kysymys myös meille kansallisesti.

15.07 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen puheenjohtajuuskausi EU:ssa sattuu kovin vauhdikkaaseen ja ristiriitaiseenkin aikaan. Brexitistä olemme kuulleet tällä kaudella, nyt alkaneella vaalikaudella, jo paljon ja yhtä paljon viime vaalikaudella. Todella valtavan suuri ja vaikea asia Euroopalle, kuten eurooppaministeri Tuppurainen hyvin kuvasi puheenvuorossaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Talouden tilanne Suomessa on parantanut viime vaalikaudella tehtyjen viisaiden taloudellisten päätösten takia. Sipilän hallitusta on siitä kiittäminen, totta kai. Mutta asia, joka nostaa huolta mieleeni, on se, että Euroopan unionin alueella joidenkin maiden talous on aika huonossa kunnossa. Edustaja Häkkänen puheenvuorossaan nosti esille Italian. Voin sanoa, että tämä on äärimmäisen huolestuttava asia. Tässä on kuitenkin syytä muistaa Euroopan unionin perussopimukset ja niistä tulevat säännöt, että no bail-out -sääntö on voimassa edelleen. Hieman ihmettelin, kun perussuomalaisten puolelta ei tätä kovin paljon ole aikanaan vielä korostettu.

Kysyisin pääministeriltä: miten tätä yhteisvastuuta viedään eteenpäin? Toivon mukaan tässä meidän perussopimuksessamme ei ole edelleenkaan pysyvää yhteisvastuuta velkojen jaosta.

15.09 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma otti esiin tärkeän asian, joka on tämä oikeusvaltioperiaate. On erittäin hieno asia, että hallitus on nostanut sen keskeiseksi teemaksi puheenjohtajakaudella. Siinä nimenomaan yksi keino on se, että sidotaan yhteen EU-varojen vastaanottaminen siihen, että noudatetaan tätä oikeusvaltioperiaatetta. Se, että näin tässä puheenjohtajuusohjelmassa itse asiassa todetaan, että Suomi tätä tavoittelee, on erinomainen asia. Se on nimenomaan jämäkkä linjaus, koska tämä on nyt esillä heti seuraavassa neuvostossa. Silloin käydään läpi tämä Puolan tilanne, jossa uusi laki tuomareiden eläkeiästä ei tähän sovi. Tähän pitää pyrkiä ja tähän täysi tuki. Uskon, että koko sali antaa tähän tuen.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, joka on tärkeä, on tämä sosiaalinen Eurooppa: jos työntekijöitä lähetetään eri maihin, niin siellä maksetaan samaa palkkaa, eikä voi esimerkiksi Puolasta lähettää tänne puolalaisilla palkoilla. Tätä vastaanhan puheenjohtaja Halla-aho äänesti Euroopan parlamentissa. [Puhemies koputtaa] Nyt olisi hyvä kuulla perussuomalaiselta eduskuntaryhmältä, irtisanoutuvatko he tästä Halla-ahon linjasta [Puhemies: Aika!] ja tulevatko he tukemaan tätä hallituksen hyvää linjaa.

15.10 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Tavio puhui erittäin loistavasti ja tarkoitti puheenvuorossaan sitä, että Euroopan unioni on talousliitto ja poliittinen liitto, joka muodostuu jäsenvaltioista. Se on mekanismi, jonka avulla voidaan toteuttaa kansainvälisyyttä tai vaikkapa torjua veronkiertoa — hyviä asioita.

Mutta se ei tarkoita sitä, että se on itsenäinen toimija, jolla nyt näyttää olevan jotkut kasvaneet omat arvot, joista minä en nyt enää tiedä, mitä ne oikeastaan ovat. Eikö ne pitäisi määritellä? Näen juristina, että kun jotain sanktioidaan, niin silloin täytyy olla todella tarkkaan määritelty se, mikä se on. On hyviä länsimaisia arvoja, kristillisiä arvoja. Mutta nyt pelkään, että siellä on komissiossa syntymässä jonkin tyyppinen poliittinen päätöksenteko siitä, mistä on sopivaa puhua.

Nyt huomaan, että täälläkin, kun me otamme kriittisesti kantaa epäkohtiin, niin me olemme siellä toisella laidalla. Olemmeko me nyt pikkuhiljaa väärällä puolella tätä arvo maailmaa, joka nyt on noussut niin vahvasti. [Puhemies koputtaa] Nyt herää kysymys, että onko vain oikeita mielipiteitä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, minuutti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

15.11 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Haluaisin muutaman sanan kommentoida tähän keskusteluun liittyen rahoituskehukseen ja oikeusvaltioperiaatteen: Aivan niin kuin edustaja Lindtman totesi, hallitus lähtee siitä, että oikeusvaltioperiaate on se, jonka varaan koko eurooppalainen yhteisö rakentuu. Sehän tarkoittaa sitä, että meillä on lainsäädäntövalta, tuomiovalta ja toimeenpanovalta eriytettyinä ja tuomioistuimet ovat riippumattomia ja takaavat sananvapauden toteutumista sen lainsäädännön mukaan, jonka lainsäätäjät on säätänyt, ja niin edelleen. Näissä asioissa meillä on valitettavasti Euroopassa ongelmia sekä Unkarissa että Puolassa. Molemmissa maissa on vahvasti näitä ongelmia. [Oikealta: Romania!] — No, myös Romaniassa. — Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että tätä keskeistä rakennetta, jolla ylläpidetään yhteisöllisyyttä Euroopassa, voidaan vahvistaa tulevaisuudessa, ja Suomi tulee puheenjohtajakautenaan tekemään näitten asioiden eteen kaiken sen, minkä puheenjohtaja pystyy. Tässä on kysymys myöskin siitä, mihin suomalaisten maksamat Euroopan unionin rahoitukseen liittyvät rahat menevät, menevätkö ne semmoisille valtioille, jotka eivät noudata eurooppalaista demokraattista perinnettä ja eivät noudata oikeusvaltioperiaatteita. Sinne ei pidä suomalaisten rahoja lähettää.

15.12 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä täytyy todeta, että se iso ero perussuomalaisten ja esimerkiksi meidän välillä on se, että te lähtökohdaisesti haluatte heikompaa Euroopan unionia ja osa teistä haluaa Suomen eroavan Euroopan unionista ja eurosta, ja se vahingoittaa Suomea. Se ei ole järkevää politiikkaa. Suomi tarvitsee vahvan Euroopan unionin.

Puhemies! Haluaisin palata lyhyesti tähän Euroopan yhteiseen puolustukseen: On erittäin hyvä, että ohjelmassa erikseen mainitaan EU:n ja Yhdysvaltojen väliset suhteet sekä Nato—EU-yhteistyö. Mutta haluaisin kiinnittää huomiota keskinäisen avunannon lausekkeeseen ja sen sisältöön. Jopa tasavallan presidentti on kiinnittänyt huomiota siihen, että tuo lauseke on vailla sisältöä, ja jos joskus niin nyt puheenjohtajakaudellamme Suomen pitäisi pyrkiä saamaan tälle avunantolausekkeelle sisältöä. Me olemme esittäneet esimerkiksi yhteistä harjoitustoimintaa. Hybridiuhkien osalta se löytyy täältä, hyvä niin, mutta tarvitaan myöskin konventionaalisiin uhkiin varustautumista. Sitä kautta saataisiin sisältöä avunantolausekkeelle, ja kysynkin: miksi se ei ole tässä ohjelmassa, ja voisiko sille vielä tehdä jotain?

15.14 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta käy hyvin ilmi, että koska perussuomalaiset on eduskunnan ainoa EU-kriittinen ja kansallismielinen puolue, niin kun te muut koko ajan sanotte, että tahdotte ajaa tässä ja tässä asiassa EU:n etua, niin perussuomalaiset tahtovat ajaa ensin Suomen kansallista etua. Se on ihan selkeä kysymys, ja tässä edustaja Kauma muun muassa nosti kyllä hyvin esiin sen, että Suomi voisi ajaa kyllä enemmän omaa etuaan, että ei ajettaisi vain tällaisista hyvin epä-määräistä EU:n yhtenäisetua. Perussuomalaisten tehtävä oikeastaan näyttää täällä olevan tuoda esiin ne ongelmat, koska muut eivät niitä tuo.

Suomi on maksanut lähes koko jäsenyytensä ajan EU:lle enemmän jäsenmaksua kuin on saanut. Silti täällä on ajettu kotimaista maataloustuotantoa alas, täällä ollaan EU:ssa käytännössä ajettu teollisuutta Keski-Eurooppaan — Suomessa on muuten EU-länsimaista kolmanneksi vanhin autokanta, kuten tiedätte — ja EU:n yhteinen turvapaikkapolitiikkahan on riskeerannut meidän turvallisuutemme ja tehnyt meistä tällaisen massamaahanmuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

ton kohdemaan. Nämä ovat kaikki suuria ongelmia, joista täällä tulisi puhua, ja nämä ovat ongelmia, joita tietenkin ajetaan siellä kansainvälisessä yhteistyössä.

15.15 Työministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Edustajat Kautto, Heinäluoma ja Lindtman nostivat aiheellisesti keskusteluun Euroopan sosiaaliset oikeudet sekä työläinsäädännön. Huomautan tässä, että puheenjohtajakauden ohjelmassamme on nostettu tasaveroisina kaksi Euroopan menestyksen kannalta tärkeää yhtäaikaista tavoitetta eli puhumme samaan aikaan kilpailukykyisistä sisämarkkinoista mutta myöskin sosiaalisesta eheydestä ja työntekijöiden suojasta.

Täällä jaksossa 3.1 on kerrottu, että Suomen puheenjohtajuuskaudella kiinnitetään huomiota sosiaalisten oikeuksien toteutumiseen, tulee varmistaa modernien työ- ja sosiaalistandardien toteutuminen koko unionin alueella sekä arvioidaan tarvetta päivittää työläinsäädäntöä ja sosiaaliturvajärjestelmää kohtaamaan työn uudet muodot — siis alustatalous ja monet muut digitaalisen maailmantalouden uudet haasteet, joihin vastaamme muun muassa epävirallisessa kilpailukykyneuvostossa, jolla aloitetaan puheenjohtajakausi ja jota saan ilokseni ministeri Kulmunin kanssa vetää.

15.16 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ohjelmassa sanotaan seuraavasti: ”EU:n kehitysrahoituksen maantieteellinen fokus on Afrikassa.” Se on hyvä kirjaus. Afrikka on Euroopalle, voisi sanoa, lähes kohtalonkysymys. Siinä kiteytyvät ilmastonmuutos, ilmastonmuutokseen liittyvät muutokset esimerkiksi ruuantuotannossa, voimakas väestönkasvu Afrikassa ja näihin syihin liittyvä maahanmuuttopaine, joka vääjäämättä kohdistuu Eurooppaan. Afrikassa on maita, jotka ovat olleet hyvinkin edistyskellisiä naisten koulutuksessa, tyttöjen koulutuksessa ja ylipäätään koulutuksessa ja myös perhesuunnittelussa, mutta Afrikassa on myös maita, joissa suhtaudutaan äärimmäisen halveksien näihin tavoitteisiin ja suorastaan kannustetaan tolkkuttomaan väestönkasvuun.

Kysyn kehitysyhteistyöstä vastaavalta ministeri Skinnarilta: Miten te näette tällaisen vastikkeellisuuden? Jos apua annetaan, [Puhemies koputtaa] niin miten vastaanottavan maan pitää sitoutua näihin arvoihin?

15.17 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin ehkä itsekkin toivonut, että tämä ohjelma olisi tullut hiukan aikaisemmin, koska täällä on hyviä kirjauksia muun muassa maataloudesta tai turvallisuus- ja puolustusyhteistyöstä, joihin olisi voinut olla aikaa perehtyä.

Näitä asioita on paljon. Me voimme keskittyä ilmastonmuutokseen tai talouteen tai turvallisuuteen ja asettaa niihin liittyen tavoitteita kauppasopimuksista tai sisämarkkinoiden toimivuudesta, mutta se, mihin me keskitymme ja millaisia tavoitteita asetamme, on ennen kaikkea täysin yhdentekevää, mikäli unionin jäsenmaat eivät ole sitoutuneet niihin. Mielestäni tämä on Suomen tärkein tehtävä seuraavalla puolivuotiskaudella: palauttaa se uskottavuus ja myöskin se yhtenäisyys ja edistää kaikin tavoin niitä toimia, joilla jäsenvaltiot sitoutuvat tähän hienoon projektiimme ja ajavat EU:n yhtenäisyyttä.

Perussuomalaiset, teidän oma roolinne esimerkiksi Euroopan parlamentissa ja teidän kumppanipuolueenne siellä ovat suurimpia tekijöitä, jotka sitä yhtenäisyyttä EU:ssa rikkovat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

15.19 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi nousee EU:n puheenjohtajaksi hyvin keskeisellä ja jopa kriittisellä hetkellä. Tämä on meille tärkeä paikka, ja tämä nyt käsiteltävä ohjelma on hyvin tärkeä asiakirja.

Täällä on paljon asiaa ja aivan perusteltuja painotuksia, jotka ministeri Tuppurainen tuossa hyvin avasi, mutta kysyisin vielä: Miten hallitus on ajatellut mitata Suomen onnistumista tässä tärkeässä tehtävässä? Mitä ainakin haluamme puheenjohtajamaana saavuttaa?

Hallitus on myös korostanut paljon kestävästä kehitystä niin hallitusohjelmassa kuin tässä EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmassa. Viime kaudella yksi keskeinen onnistuminen kestävästä kehityksestä edistämiseksi oli kestävä kehitys tuominen budjettiin, budjettikirjaan ja siihen talousarvioprosessiin, jota täällä työstimme. Olemme ehdottaneet, että tämä tapa vietäisiin myös EU-tasolle. Onko hallituksella aikomusta edistää kestävä kehitys budjetointia?

15.20 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinne nosti puheessaan esille sen, että EU:n sisämarkkinat ja niiden vakaus on Euroopalle erityisen tärkeää. Samoin on tärkeää myös tasa-arvo. Nämä molemmat konkretisoituvat työelämässä. Ilman yhteneväisiä ja reiluja työelämän pelisääntöjä ei voida puhua todellisesta tasa-arvosta. Meidän kaikkien on syytä pitää huoli siitä, että Suomen osaaminen työmarkkinakysymyksissä on EU:n puheenjohtajakaudeksemme vahvasti esillä. Suomi on edelläkävijä sopimisessa, tasa-arvossa ja työelämän pelisääntöjen rakentamisessa kolmikantaisesti, ja siksi on hyvä, että tämä erityisosaamisemme laajenee muuallekin Eurooppaan. Meidän kenenkään etu eivät ole kouluttamattomat, alipalkatut työntekijät, jotka pahimmassa tapauksessa joutuvat ihmiskaupan uhreiksi Suomessa ja muualla EU:ssa. Tämän takia on huolehdittava siitä, että yhdelläkään rakennuksella ei työskentele osaamaton betonimies, laivoja eivät hitsaa vain paperilla pätevät luokkahitsarit eivätkä potilaita hoida kielitaidottomat lääkärit. Kuten pääministeri Rinne totesi: kestävä Eurooppa, kestävä tulevaisuus.

15.21 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tämän ohjelman kanssa voi elää, itse asiassa ei tämä ole ollenkaan niin paha kuin äkkiseltään voisi ajatella, mutta tämä keskustelu, mitä tässä on käyty, on aika ihmeellistä. Näyttäisi siltä, että kokoomus haluaisi todellakin enemmän liittovaltiokehitystä. Me haluamme enemmän kansallista päätösvaltaa, keveämpää EU:ta. EU on itsessään velkaunioni, ja tämä täytyy käsitellä ja hyväksyä. Siis jos katsotaan maakohtaisesti, kaikki maat ovat velkaa joko yksityisellä tai julkisella puolella, paitsi ne maat, joihin annetaan koheesiotukia. Niissä nämä indikaattorit eivät pauku punaiselle.

No, nyt se asia, minkä haluan nostaa esille, on kauppasuhteet. Tässä nostetaan esille EU:n ja USA:n väliset kauppasuhteet ja niiden tiivistäminen ja sitten toisaalta EU:n ja Kiinan väliset kauppasuhteet ja niiden edistämiset. Mutta tämä olemassa oleva tilanne, että kauppasota saattaa kestää kiinalaisten pohdintojen mukaan jopa 20 vuotta, [Puhemies koputtaa] on aika huolestuttava. Miten Suomi asemoi itsensä, [Puhemies: Aika!] ja miten EU itsensä asemoi?

15.22 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se ole liittovaltiokehitystä, että kaikissa Euroopan unionin jäsenmaissa noudatetaan lehdistönvapautta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

oikeusvaltiota ja demokratiaa ja että se sidotaan myös rahoitukseen. Ei se ole diktatuuria, vaan se on diktatuurien estämistä Euroopassa.

Sinänsä siihen, mihin edustaja Vähämäkikin tässä kiinnitti huomiota ja alun perin edustaja Häkkänen hyvin kiinnitti huomiota, pää- ja valtiovarainministerit eivät ole kiinnittäneet huomiota vastauksissaan, eli siihen, miten todella varmistamme sen, että Italia ei ole seuraava Kreikka — ja kuten tiedämme, se on kymmenen kertaa isompi Kreikkaa — ja miten se puheenjohtajakaudella näkyy.

Minulle ei yhtään selvinnyt kyllä valitettavasti, arvoisa pääministeri, miten se, että te kiirehditte julkistamaan suosikkiehdokkaanne komission puheenjohtajaksi, edesauttaa suomalaisten kandidaattien mahdollisuuksia valinnoissa, saati se, miten sitä edistää se, että ette kertoneet siitä suurelle valiokunnalle etukäteen, mutta mielelläni kuulen tästä myös tarkemmin.

Ulkoministeri Haavisto, turvallisuudesta on täällä puhuttu paljon ja Afrikasta, mutta miten EU teidän johdollanne omalta osaltanne varmistaa, [Puhemies koputtaa] etteivät terrorisoituneet radikaalit pääse Euroopan unionin alueelle esimerkiksi Isisin kaaduttua ja että lännen tuella Syyrian ja Irakin alueille luodaan rakenteet, [Puhemies: Aika!] joilla terrorismia tukeneet tuomitaan?

15.23 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministerin esittelemä puheenjohtajuuskauden ohjelma tunnistaa tosiaan, aivan oikein, unionin ajankohtaiset haasteet ja niihin liittyvät tavoitteet. Haasteita toden totta riittää, niin ulkoisia kuin sisäisiä. Liittyvät ne sitten talouteen, turvallisuuteen tai vaikkapa ympäristöön ja ilmastoon, niiden taklaaminen on paitsi EU:n yhteinen myös Suomen kansallinen etu.

On selvää, että haasteita pystyy taklaamaan sitä paremmin, mitä yhtenäisempi ja vahvempi EU on sisäisesti, ja sitä vahvempi me olemme sisäisesti, mitä paremmin meillä menee. Tässä palaamme jälleen kasvuun ja työllisyyteen. Olen erittäin iloinen, että tässä ohjelmassa tunnistetaan tarve EU:n uudelle kasvustrategialle, kestäväen kasvun strategialle, ja toivonkin, että sitä viedään määrätietoisesti eteenpäin. Erinomaista.

15.24 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ainakaan itseäni ei haittaa, että sain tämän ohjelman vasta muutama tunti sitten, sillä se oli aivan täynnä ennalta arvattavia, yllätyksettömiä, muodissa olevia sanoja. Ilmastonmuutokseen vastaaminen vaatii todellakin systeemistä muutosta globaalilla tasolla. Se, mitä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella pitäisi tehdä, on vaikuttaa konkreettisesti toimiin, jotka lisäävät tällaisia globaaleja toimenpiteitä kuten aiemmin esittämiämme hiilitulleja. Sen sijaan se, että hallitus moraalisaiteilee täällä, ei auta ilmastoa, vaan se saattaa itse asiassa heikentää Suomen globaalia asemaa maailmassa. Totta kai periaatteen pitää olla, että saastuttaja maksaa. Mutta tässä yhteydessä on aivan turha huomauttaa, että meidän vientiin valmistuva metsäteollisuutemme saastuttaa paljon tai että Kainuussa asuvalla on suuri hiilijalanjälki, koska hänen pitää lämmittää taloaan ja ajaa sadan kilometrin päähän lääkäriin. Me haluamme suhteellisuudentajua tähän. Tämä ei ole ”kyllä mutta” -politiikkaa, vaan tämä on vaihtoehto teille, jotka laitate vetoavia sanoja peräkkäin.

15.25 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tavio, te totesitte äsken, että ensin Suomen etu. Puheenne on kuitenkin hyvin ristiriitainen, ja tämä ristiriita näkyy muun muassa siinä, miten teidän puolueenne suhtautuu lähetettyihin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

työntekijöihin. Teidän puheenjohtajanne on Euroopan unionissa todennut nimenomaan, että palkkojen polkemisen tulisi olla mahdollista. Tämä ei missään tapauksessa ole suomalaisten etu eikä Suomen työn etu. Tämä ei ole myöskään oikeudenmukaista eikä tämä ole reilua EU-kansalaisten näkökulmasta. Sosiaalinen Eurooppa kohtelee kansalaisia oikeudenmukaisesti ja reilusti. Sosiaalinen Eurooppa parantaa myös työllisyyttä sekä vahvistaa valtioiden rahoitus pohjaa ja tuo sille vakautta. Kysyisin nyt teiltä, edustaja Tavio, vielä kerran: miten te perustelette tämän teidän näkemyksenne, että ensin Suomen etu? [Pia Viitanen: Mielellään vastaus näihin lähetettyihin työntekijöihin!]

15.27 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU:hun pitää suhtautua kriittisesti sen tekemän politiikan kautta ja positiivisesti sen tekemän politiikan kautta. Kyllä me näemme paljon ongelmia EU:ssa. EU:n pitää voittaa ihmisten, kansalaisten, luottamus sillä, että tulevaisuudessa on työtä, on tulevaisuutta, on toimeentuloa. Työntekijöiden oikeuksien puolustaminen on nimenomaan EU-kentällä hyvin tärkeää, että työehtoja ei dumpata tai verotusta ei dumpata. Toivoisin, että kun puhutaan EU-kriittisyydestä, niin keskityttäisiin oikeisiin asioihin, jotka vaikuttavat oikeasti suomalaisten tavallisten ihmisten arkeen, ja puututaan niihin eikä tuoda semmoista höttöpuhetta.

Arvoisa rouva puhemies! Kun puhuttiin populismin noususta, niin Unkari on esimerkki siitä: oikeusvaltioperiaate, demokratia, sananvapaus, vähemmistöjen oikeudet on laitettu roskakoriin. Ei tällä viitattu mihinkään puolueeseen, mutta mielenkiintoista oli huomata, [Puhemies koputtaa] että näiden kritisoiminen osui kuitenkin joihinkin puolueisiin.

15.28 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pienemmän oppositiopuolueen edustaja sanoi, että Suomi tarvitsee EU:ta enemmän kuin koskaan aiemmin. Mikä järki siinä on? Me olemme 30 vuotta suurin piirtein olleet EU:ssa. Minkä takia nyt 30 vuoden jälkeen tarvitaan vielä enemmän sitä EU:ta? Ei nyt oikein logiikka toimi millään tavalla.

Ja kun puhutaan just siitä, mikä minullekin on äärettömän tärkeä asia, että palkkojen polkeminen on Suomessa ollut itäblokin maitten johdosta aika kovaa, niin mikä järki on nyt tässä jutussa, että puheenjohtajamaa-aikana yritetään vielä kerätä sinne Makedonia ja Albania mukaan. Turkki sentään ei päässyt vähän aikaa sitten, mutta jopa sekin melkein huolitettiin erityisehdoilla. Ihan oikeasti Makedonia, Albania tulevat tekemään sen, että täällä on vielä enemmän porukkaa tekemässä halvalla niitä hommia, mikä on nyt ollut se tuska. [Puhemies koputtaa] Yksi koko EU:n suurimmista ongelmista on se, että palkkaus ei ole sama ollut alun perinkään eikä ole vielääkään.

15.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laakso otti kyllä esiin tärkeän asian, sen, että tehdään reiluilla pelisäännöillä töitä. Mutta kysyn: mikä on perussuomalaisen puolueen linja tässä? [Sheikki Laakso: Mä kerroin!] Teidän puheenjohtajanne Euroopan parlamentissa äänesti lähetettyjen työntekijöiden direktiiviä vastaan, siis sitä direktiiviä vastaan, joka edellyttää, että kun työntekijä esimerkiksi vaikkapa Puolasta lähetetään Suomeen, niin hänelle on maksettava tietyin ehdoin nimenomaan suomalaisen tason palkka ja suomalaisen työehtosopimuksen mukaiset muut edut. Teidän puheenjohtajanne äänesti tätä vastaan. [Jani Mäkelä: Kysykää häneltä!] Teidän puheenjohtajanne äänesti sitä vastaan, että palkkadumppaus lähetettyjen työntekijöiden osalta kielletään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Arvoisa puhemies! Nyt olisi hyvä kuulla, mikä on perussuomalaisen eduskuntaryhmän linja. [Välihuutoja] Kannatatteko te sitä, että palkkadumppausta estetään, vai oletteko te puheenjohtaja Halla-ahon linjalla? Pyydän, että vaikkapa eduskuntaryhmän puheenjohtaja, joka taitaa olla korkein edustaja täällä perussuomalaisista, vastaisi tähän kysymykseen. [Puhemies koputtaa] Tähän pitäisi saada selvyys, koska jos Suomi on tässä yhtenäinen, niin me olemme silloin voimakkaampia.

15.30 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä äsken varmaan sen meidän perussuomalaisten kannan kerroin aika hyvin. [Paavo Arhinmäen välihuuto] En osaa vastata suoraan edustaja Lindtmanin sanomiseen, koska en tiedä ihan tarkkaan, missä Halla-aho on äänestänyt ja minkä takia Halla-aho on äänestänyt. [Jukka Gustafsson: Se kerrottiin hetki sitten!] Tulen palaamaan tähän asiaan ihan varmasti jatkosakin, tulen asian selvittämään, koska olen ihan varma, että siinä on joku pointti, [Mika Niikko: Kolikolla on kaksi puolta!] mikä jää nytten huomaamatta — tai ei jää edes huomaamatta vaan kunhan yritetään SDP:n puolelta saada näyttämään siltä, että me olisimme jotenkin työntekijävastaisia. Oikeasti me olemme todennäköisesti suomalaisen työn puolestapuhujia isolla papukaijamerkillä. [Jukka Gustafsson: Puheet on yhtä ja teot on toista!]

15.31 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti viitattiin allekirjoittaneen lausuntoon siitä, että Suomi tarvitsee Euroopan unionia ja vahvaa Euroopan unionia enemmän kuin koskaan. Perustelen, miksi. Siksi, että meillä on globaaleja ongelmia. Meillä on sen kokoisia ongelmia kuten ilmastonmuutos, väestökasvu, muuttoliike, meillä on globaalit markkinat, kova kilpailu. Me tarvitsemme kauppasopimuksia, jotka ovat globaaleja, me tarvitsemme ilmastonmuutoksen hallintaan globaaleja toimia, eivät riitä Suomen toimet, eivät riitä Euroopankaan toimet. Kaikkiin kysymyksiin me tarvitsemme vahvaa Euroopan unionia, koska yksi valtio, yksi pieni maa, ei pysty näitä asioita ratkomaan.

Tai teille, arvon perussuomalaiset, vaikka puheissa niin kovin tärkeä turvallisuus: Turvallisuutemme ratkotaan Euroopan unionin yhteistyöllä. Jos me jäisimme yksin, jos Euroopan unioni olisi heikompi, se uhkasi suomalaisten turvallisuutta. Onpa kyse sisäisestä turvallisuudesta tai ulkoisesta turvallisuudesta, me tarvitsemme ja puolustamme voimakkaasti Euroopan unionia ja Suomen jäsenyyttä siellä. Siksi me odotamme hallitukselta erityistä määrätietoisuutta puheenjohtajakaudella [Puhemies koputtaa] niiden asioiden eteenpäinviemiseksi, jotka ohjelmassa ovat.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kuullaan ministereiden vastauksia. Pääministeri Rinne ensin ja ministeri Skinnari, oliko muita? Lähes kaikki. — Pääministeri Rinne, olkaa hyvä.

15.33 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäki ansiokkaalla tavalla nosti esille asioita, jotka ovat todella tärkeitä Suomen näkökulmasta laajemminkin. Tämä kauppasuhteitten tämänhetkinen tilanne maailmassa on vaarallinen Suomen näkökulmasta, erityisesti pienen vientivetoisen kansakunnan näkökulmasta, ja sen takia on tärkeitä, että yhdessä eurooppalaisittain toimitaan sääntöperustaisen, instituutioihin pohjiaan maailmanjärjestyksen puolesta. Se on se keino, jolla hallitaan kauppasuhteita tavalla,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

jossa kauppasodat eivät saa valtaa eikä hallitsematon tilanne lähde vaikuttamaan kokonaisuuteen.

Sen takia minusta oli erittäin hienoa kuulla puheenjohtaja, edustaja Orpon näkemys tästä eurooppalaisen yhteistyön tarpeesta ja tilasta. Vain ja ainoastaan eurooppalaiset pienet ja keskisuuret maat yhdessä toimien voivat muodostaa maapallolla sellaisen merkittävän toimijan taloudellisessa mielessä, yhteiskunnallisessa mielessä, että voidaan vaikuttaa niihin aikamme äärettömän tärkeisiin, lastemme tulevaisuuden kannalta äärettömän tärkeisiin asioihin, ja siis vain yhdessä tätä voidaan viedä eteenpäin.

Sitten talouspolitiikkaan, josta muutama puheenvuoro on haastettu tässä keskustelussa, haluan vain todeta sen, että hallituksen linja on selkeä. Jokainen valtio vastaa itse omasta taloudenpidostaan viime kädessä. Se on se selkeä periaate, jota Suomi on noudattanut tähän asti ja jota tästä eteenkinpäin tullaan noudattamaan. Toisten velkoja ei lähdetä maksamaan. Se on hyvin yksinkertainen, toimiva periaate taloudenpidossa.

Mutta tämä sana ”talouskuri” ja siihen liittyvä lähihistoria taaksepäin on asia, josta pitää minusta päästä eroon, irti. Meidän täytyy lähteä rakentamaan vahvaa yhteistä tulevaisuutta, kehittämään tulevaisuudennäkymien kautta, koulutuksen ja osaamisen kautta yhteistä Eurooppaa. Niin kuin tuossa puheessani sanoin, on järkevää lähteä miettimään tämmöistä superyliopistollista Eurooppaa, joka tiivistää tutkimusta, tiivistää tieteen tekemisen yhteistyötä eurooppalaisittain tavalla, jolla voidaan pärjätä maailmaluokan mittakaavassa näissä isoissa haasteissa. Toivon, että myös kokoomuspuolue täällä eduskunnassa on samaa mieltä tästä, että viedään näitä asioita tällä tavalla eteenpäin. Unohdetaan se ikävä historia, joka liittyy talouskuripolitiikkaan, joka kurjisti ihmisten arkea.

15.35 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset eduskunnalle siitä parlamentaarisesta valmistelusta, jonka pohjalta tämä puheenjohtajuuskauden ohjelma on tullut. Tämä kuvastaa mielestäni erinomaisella tavalla vahvaa yhteistyötä parlamentin ja hallituksen välillä Suomessa.

Ihan muutama huomio. Niin kuin pääministeri äsken tuossa sanoi, me emme missään nimessä ole höllentämässä mitään taloudellisia velvoitteita, joita me olemme esiin ottaneet. Tällä on käynyt keskustelu esimerkiksi talletussuojasta. Tällä hetkellä keskustelu on hyvin teknistä — lähinnä siitä, mitä tekniset toimet voisivat olla. Mutta oikeasti asiat eivät poliittisesti etene niin kauan kuin riskiluokat ovat näin korkealla. Ennen kuin ne tulevat pankeilla alas, ei tulla näkemään minkäänkokoista etenemistä tällä puolella. Se on mielestäni hyvinkin selkeä asia.

Sitten tässä oli keskustelua siitä, onko kestävään rahoitukseen Suomella aloitteita. Suomessa on ollut aloitteita, ja kiitos siitä, yhtenä, edelliselle valtiovarainministerille, edustaja Orpolle. Valtiovarainministereillä on koalitio, joka globaalisti pohtii niitä keinoja, joilla valtiovarainministerit voivat vaikuttaa ilmastonmuutokseen. Siellä on esimerkiksi ratkaistut hiilen hinnoitteluun, julkisen sektorin rahoitukseen, julkisella sektorilla tapahtuviin hankintoihin ja yksityisen rahan kanavoimiseen plus sitten kestävien rahoitusmarkkinointien luomiseen. Tästä käytiin viimeksi Ecofin-kokouksessa hyvin pitkä keskustelu, ja tätä tullaan jatkamaan myös meidän puheenjohtajuuskaudellamme.

15.37 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Otan kantaa kolmeen asiaan, jotka liittyvät EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Ensin, edustaja Mykkänen nosti esiin kysymyksen, mitä hallitus tekee terrorismin vastaisessa työssä ja millaista linjaa Euroopan unionilta edellyttämme. Ei tässä ole minkäänlaista muutosta. Olemme olleet mukana Isisin vastaisessa koalitiossa. Meillä on tavallaan nyt menestystarina käsissämme: Isis on lyöty, ei tullut suurta kalifaattia sille alueelle. Ja nyt joudumme tietysti tekemään työtä jälkiseurausten kanssa. Ensinnäkin vierastaistelijat ja muut Isis-taistelijat joutuvat toivottavasti alueella oikeuteen. Tuemme sitä kaikin tavoin, pyrimme tukemaan hybridituomioistuimen muodostamista sinne. Ja sitten nämä perheet, perheenjäsenet, nämä tapaukset, joita on nyt leireillä, kuten Al-Holissa, käsitellään yksilöinä myöskin turvallisuusriskit ja -näkömökset huomioon ottaen. Totta kai lapsen etu edellä mennään näissä perheiden kohdalla tehtävissä ratkaisuisissa.

Sitten edustaja Orpo kysyi, miksi ollaan passiivisia EU:n artiklan 42.7 — turvallisuusyhteistyön — kohdalla. Ei olla, vaan se otetaan esille kaikkien EU-maiden kanssa jatkuvasti keskusteluissa. Sitä pidetään yhtenä tärkeänä momenttina. Edustaja Orpo mainitsi hyvin sen, että hybridiyhteistyössä ja muussa tarvittaisiin enemmän harjoittelua, myöskin tämän artiklan 42.7 kohdalla. Ja totta kai Nato-yhteistyö ja muu on tässä yhteydessä mainittu.

Aivan viimeisenä asiana ottaisin edustaja Laakson esittämän kysymyksen, miksi puhumme Pohjois-Makedonian tai Albanian jäsenyysperspektiivistä Euroopan unionissa. Samaa aikaan kritisoidaan joskus sitä, että EU on rikkaiden klubi, Länsi-Euroopan klubi. Meidän mielestämme sen ei pitäisi olla sellainen, vaan niiden maiden, jotka täyttävät jäsenyyskriteerit, esimerkiksi Balkanilla, pitäisi saada reilujen ehtojen mukaisesti näiden jäsenyysneuvottelujen kuluessa päästä mukaan. Siellä käydään taistelua sieluista tällä hetkellä: onko Länsi-Balkan osa Eurooppaa, vai onko siellä muita vaikuttavia voimia? Kyllä me haluamme, että eurooppalaiset normit, eurooppalainen aatemaailma, eurooppalaiset tavat ja näkömökset — meidän arvopohjamme — näkyy myös Länsi-Balkanilla.

15.39 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puheemies! Edustaja Vähämäki, te nostitte aivan oikein esille kauppapolitiikan ja sen merkityksen Suomelle, EU:lle ja koko maailmalle. On selvää, että elämme haasteellista aikaa, ja siksi olemme halunneet korostaa ohjelmassa erityisesti sitä, että sääntöperusteinen järjestelmä on se, mitä me haluamme puolustaa ja minkä eteen me haluamme tehdä töitä. Meillä on hyvin kunnianhimoiset kirjaukset tähän ja myös siihen, että Maailman kauppajärjestöä, WTO:ta, pitää kehittää ja näitä käsillä olevia ongelmia käydä avoimesti läpi. Olen itse ensi viikolla muun muassa Genevessä keskustelemassa kansainvälisten, eurooppalaisten kollegoiden kanssa näistäkin haasteista.

Edustaja Kiuru, nostitte esille Afrikan, sen merkityksen. Tässä ovat kollegat jo moneen otteeseen hyvin käyneet tätäkin kokonaisuutta läpi, mutta nostan nyt esille lähinnä kehitysyhteistyönäkökulman, josta kysyitte. Kyllähän meillä, Suomella, on pitkä historia, pitkät perinteet, ja ollaan tehty hyvää työtä, voi sanoa globaalisti, myös Afrikassa. Ja on selvää, että meillä on ollut tietty fokusalue siellä. Esimerkiksi Afrikan sarvi on ollut, ja varmasti tulee olemaan, meille tärkeä.

Ihmisoikeudet, ihmisoikeussopimukset ylipäätään, ehdollisuus, se, että pitää olla vastikkeellisuutta, on varmasti jatkossakin Suomelle tärkeä. Me olemme viime kaudella hallituksen toimesta kehittäneet uudenlaisia kehitysyhteistyöinstrumentteja. Tämä työ varmasti jatkuu tälläkin kaudella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

15.41 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen: Rouva puhemies! Kommentoin tätä perussuomalaisten piiristä tullutta keskustelua perusarvoista ja siitä, jakavatko ne nyt sitten jäsenmaita oikeassa oleviin ja muihin. On hyvä pitää mielessä, että nämä perusarvot, joista me nyt puhumme — tasa-arvo, demokratia, ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate — eivät ne ole mitään mielivaltaisia, edes pääministeri Rinteen hallituksen keksimiä arvoja, vaan ne on kirjattu EU:n perussopimukseen. Maat, jotka ovat liittyneet Euroopan unionin jäsenmaiksi, ovat nämä perusarvot itselleen hyväksyneet, ja ne pätevät kaikkiin. Me tulemme huolehtimaan, että me puheenjohtajakauden aikana luomme sen mekanismin, jolla pystytään konkreettisesti vaikuttamaan, että näitä arvoja myös jäsenmaat noudattavat. [Olli Immonen: Eihän niitä kukaan vastusta!] Rahoituskehyksiin tullaan tällainen mekanismi tekemään, ja sen lisäksi tätä oikeusvaltiodialogia kehitetään.

Edustaja Biaudet, te puhuitte oivallisesti tyttöjen ja naisten asemasta aiemmassa puheenvuorossanne, ja se liittyy kyllä keskeisesti näihin perusarvoihin. Myös sukupuolten tasa-arvo, naisten ja miesten tasa-arvo, on osa EU:n perusarvoja. Se on ollut meille niin tärkeä asia, että olemme kirjanneet jopa pääministeri Rinteen hallitusohjelmaan, että me haluamme, että Euroopan unionille laaditaan tasa-arvostrategia, ja me haluamme, että EU:n budjetissa huomioidaan sukupuolivaikutukset. Tämä on aivan edistyksellistä, ja tämä on jotain sellaista, mitä Suomelta on odotettu. Tässäkin me tulemme tuottamaan oman jalanjälkemme.

Täällä kuitenkin kysyttiin tästä Suomen edun ajamisesta. Edustaja Kauma, te aivan hyvin sitä tapailitte, mutta haluan kuitenkin sanoa, että ne prioriteetit, jotka me olemme tässä kansallisessa ohjelmassa kuvanneet, ovat sellaisia, joiden kautta me saamme sekä sitä Suomen etua että tätä eurooppalaista lisäarvoa, koska onhan myös meidän etumme tällaisena vientiriippuvaisena kansantaloutena, että esimerkiksi sosiaalinen ulottuvuus toteutuu ja että niiden lähetettyjen työntekijöiden pelisäännöt ovat rehellisiä ja oikeudenmukaisia, ettei työehtoja poljeta. Se on myös Suomen etu, ja se on Euroopan unionin sisämarkkinoitten etu. Aivan samoin on meidän etumme se, että EU:n kilpailupelisäännöt ovat oikeudenmukaisia, ettei niitä tehdä isojen jäsenmaiden suuryritysten ehdoilla, vaan että myös suomalaiset pk-yritykset sisämarkkinoille pääsevät. Nämä edut ovat yhteisiä. Me teemme vahvempaa unionia, ja sitä kautta Suomikin hyötyy.

Me tulemme, edustaja Kalli, vaatimaan EU:n luovan sitä kasvustrategiaa, jossa EU:sta tulee maailman kilpailukykyisin, sosiaalisesti ehein, vähähiilinen talous, ja tällä strategialla me luotsaamme EU:ta eteenpäin.

Edustaja Sirén, te kysyitte, miten meidän saavutuksiamme mitataan. Tähän voisi sanoa vain, että kestävä kehityksen periaattein. Me haluamme, että unioni on paremmassa kunnossa, vahvempana, toimintakykyisempänä meidän puheenjohtajakautemme jälkeen kuin missä sen vastaanotamme nyt tulevana maanantaina.

15.43 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuultu useita puheenvuoroja perussuomalaisten EU-linjasta, ja siihen voi kai lyhyesti sanoa, että me emme ole EU vaan me olemme Suomi. Me olemme Suomi, joka on mukana EU:ssa. Tämä on hyvä muistaa tässä keskustelussa, kun meidän sanomisiamme täällä siiteerataan.

Tässä ohjelmassa ei pureuduta minun mielestäni kovin tarkasti niihin kipukohtiin. On helppo kirjoittaa ylevää tekstiä, mutta sitten kun tarvitaan nimenomaan niihin ongelmiin ratkaisuja, niin niitä tässä ei ole. Muun muassa Afrikka-kysymys — ei puhuta väestöräjäh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

dyksestä mitään. Me emme voi luoda Suomesta hyvinvointivaltiota Afrikkaan, se täytyy afrikkalaisten itse tehdä. Maahanmuutto. Terrorismi. Sosiaalisen eheyden osalta olisin kaivannut kyllä Suomelta toimia erityisesti vammaisten tasa-arvoon, joka ei ole EU:n sisällä kylläkään kovin kummoisessa tilanteessa, eritoten Etelä-Euroopassa. Samoin: Vihreät ovat hallituksessa, [Puhemies koputtaa] mutta missä ovat eläinsuojelulliset tavoitteet [Puhemies: Aika!] nyt tälle puheenjohtajakaudelle? Niitä kaipaisin tänne.

15.45 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän päivän keskustelu on mielestäni osoittanut hyvin sen tarpeen, että me kävisimme enemmän ja laajemmin EU-keskustelua koko maassa. Ne olkiukot, joita oikeistokonservatiivinen oppositio on tänään täällä laukonut, minun mielestäni kuvaavat hyvin sitä tarvetta.

Pääministeri Rinne on puhunut ainakin aiemmin aika lämpimän sanoin siitä, että näitä epävirallisia kokouksia voisi olla myös muualla Suomessa kuin vain Helsingissä, ja kysynkin teiltä: vieläkö näette mahdolliseksi, että esimerkiksi maa- ja metsätalousministerien epävirallinen kokous voitaisiin järjestää vaikkapa Keski-Suomessa?

Ylipäätään, pääministeri, toivon, että jollain keinoin lisäämme EU-keskustelua tässä maassa, koska on selvää, että jos edustajat eivät tiedä, missä päätetään tai mitä parlamenttissa on äänestetty, niin ehkä kansalaisillakin siinä saattaa olla haasteita.

15.46 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi tulee olemaan erityistarkkailun alla EU:n puheenjohtajuuskaudella monelta suunnalta ja hyvin monessa eri asiassa. Meitä pidetään sivistysvaltiona, jolla on korkea moraalinen ja viisaat aatteet. Olemme kuitenkin valitettavasti jääneet pahasti jälkeen monesta EU-maasta eläinsuojelussa, ja eläinsuojelu äsken täällä ansiokkaasti esiin nostettiin. Edellinen hallitus ei valitettavasti saanut suuresta tarpeesta ja isoista odotuksista huolimatta uudistettua eläinsuojelulakia. Uudistuksella on suuri tarve ja kiire. Laki pitää saada vastaamaan muuta pohjoismaista tasoa, ja nyt jos koskaan EU-puheenjohtajuuskaudella olisi oiva tilaisuus ja korkea aika korjata myös tämä epäkohta. Kysyisin hallitukselta: mitä aiotte tälle asialle tehdä?

Toinen asia liittyy terrorismiin, joka on täällä monessa puheenvuorossa jo esiin nostettu. Myös ministeri Haavisto ansiokkaasti tätä äsken vastauksessaan avasi, mutta kysyisin vielä tarkentavan kysymyksen: onko hallitus valmis ottamaan vastuun uuden terrorismin torjunnan ja radikalisoitumisen ehkäisyn EU:n laajuisen toimintaohjelman laatimisesta?

15.47 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut käytännössä koko keskustelun — mielenkiintoisia asioita. Yksi näkökulma on kuitenkin loistanut poissaolollaan, ja se on Euroopan unioni ja nuoret. Minulla on semmoinen käsitys, että valtaosa suomalaisista nuorista ja muista EU-jäsenmaiden nuorista pitää Euroopan unionia itsestäänselvyytenä. He haluavat olla Euroopan unionissa ja haluavat sitä kehittää.

Tässä ohjelmassa on maininta, että pitää Erasmus-ohjelmaa vain vahvistaa. Nyt opetusministerillä on varmaan tärkeä syy, ettei ole paikalla, mutta toivoisin, että kun Suomella on kuitenkin edelleen vahva asema yhtenä maailman johtavimpana koulutusmaana, me myöskin nyt lähikuukausina nostamme vahvasti esille opiskelijoiden liikkuvuuden. Korostan tässä yhteydessä myöskin sitä, että se koskee kaikkia koulutuksen tasoja. Monasti unohdamme tai emme tiedosta, [Puhemies koputtaa] että meillä myöskin tuhannet ammattiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

opiskelevat käyttävät opiskelijavaihtopalveluja, [Puhemies: Aika!] ja haluan, että tämä nostetaan vahvasti esille.

15.48 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rauha ja vakaus ovat hyviä asioita, ja on hienoa, että tässä ohjelmassa puututaan myös terrorismin ehkäisemiseen. Toivonkin, että hallitus ei lähde nyt ehkäisemään terrorismia suunnittele-malla Isis-naisten Suomeen tuontia.

Mielestäni EU:n nettomaksun määrää olisi jo aika alkaa neuvottelemaan pienemmäksi, koska sitä ei ainakaan julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan ole useaan vuoteen tehty.

Suomi on kokoaan suurempi maailmalla, sanotaan. Arvoisa puhemies, arvoisat ministereit ja kansanedustajat, yksikään teistä, ei yksikään, ole saanut ainuttakaan ääntä eikä mandaattia tänne muualta kuin Suomen kansalta. Yritetään siis ensin olla sen kokoinen, että suomalainen köyhyys loppuu ja suomalainen voi hyvin. Katsotaan ensin Suomeen, sitten ehkä Afrikkaan. — Kiitos.

15.49 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä Euroopan unionin ja Suomen puheenjohtajakauden yhteen keskeiseen isoon kysymykseen eli ilmastoasioihin. EU:n tavoitteenahan on hiilineutraalius 2050. Kuitenkin Euroopan unioni on vain yksi osatekijä tässä globaalissa ilmastokysymyksessä. Euroopan unionin osuus esimerkiksi hiilidioksidipäästöistä on noin 14 prosenttia. Tämä korostaa sitä, että Euroopan unionin pitää kyetä tekemään vielä yhteistyötä Yhdysvaltojen, Intian ja Kiinan suuntaan.

Suomihan on perinteisesti ollut edelläkävijä näissä asioissa. Suomi on niitä harvoja maita, jotka ovat alentaneet hiilidioksidipäästöjä vuoden 1990 tasosta. Ja kun tässä on puhuttu hyvin paljon kansalliseen etuun liittyvistä kysymyksistä, niin näissä asioissa tulevat esille myös kansalliset kysymykset, niin kuin tulivat suurten polttolaitosten osalta LCB BREF -ratkaisussa, jossa esimerkiksi Saksa, Ranska ja niin edelleen ajoivat voimakkaasti omia etujaan. Kysynkin: mitkä ovat Suomen ja Euroopan unionin keinot saada myös [Puhemies: Aika!] EU:n tarkkailuluokalla olevat maat ruotuun ilmastoasioissa?

15.51 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiistatta aivan keskeistä ja myöskin Suomen intressien mukaista, että EU ottaa johtajuuden taistelussa ilmastomuutosta vastaan ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Nämä ovat ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä, ja Suomella on puheenjohtajakaudella tärkeä tehtävä varmistaa, että kestävä kehitys, ilmastomuutoksen torjunta ja luonnon monimuotoisuus läpileikkaavat kaiken EU-politiikan ja että näihin kunnianhimoisiin tavoitteisiin saadaan kaikki mukaan mieluusti ennemmin kuin myöhemmin. Todella tärkeä ja hyvä on myöskin varmistaa, että Suomi EU-puheenjohtajana edistää YK:n biodiversiteettisopimusta sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja eläinten hyvinvointia, joka täällä onkin noussut esiin.

Ripeä ja oikeudenmukainen siirtymä kohti kestäväää tulevaisuutta edellyttää tietysti panostuksia myös koulutukseen, tutkimukseen ja teknologiaan, niin kuin edustaja Gustafsson täällä hyvin nosti esiin. Se on myöskin keino vahvistaa nuorten uskoa tulevaisuuteen ja rakentaa Eurooppaan sitä yhteisöllisyyttä, mitä me tarvitsemme. Viime vuodet ovat osoittaneet, että ihmisoikeudet, tasa-arvo ja oikeusvaltio toden totta tarvitsevat puolustajia, ja EU voi ja sen täytyykin toimia näissä asioissa tinkimättömästi niin Euroopassa kuin myöskin maailmalla. On hyvä, että nimenomaan nämä asiat ovatkin Suomen EU-puheenjohtajakauden selkäranka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

15.52 **Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomiota eri hallinnon tasojen yhteistyöhön näiden tavoitteiden eteenpäinviemiseksi.

Yksi näistä prioriteeteista on EU globaalina ilmastotoimijana. Me tiedämme, että valtioiden välillä on ollut välillä haastavaa löytää ratkaisuja näihin asioihin, ja toisaalta me yhtä lailla tiedämme sen, että kaupungeilla on aika useinkin ratkaisuiden avaimet näihin kysymyksiin käsissään. Haluankin kysyä sitä, miten aiotte ottaa kaupungit mukaan näiden puheenjohtajuuskauden tavoitteiden eteenpäinviemiseen. Yhtä lailla kaupungit olisivat oivallisia kumppaneita myöskin kasvustrategiassa ja osaamisen ja koulutuksen kysymyksissä. On harmillista, että kaikki puheenjohtajuuskauden kokoukset pidetään täällä Helsingissä, mutta ajattelen, että tällaisen yhteistyön kautta olisi mahdollista tehdä laajastikin yhteistyötä kaupunkien kanssa ja hakea sitä kautta koko Suomen ja eri Euroopan maiden kansalaisyhteiskunnan osallistumista näiden tavoitteiden eteenpäinviemiseen.

Lopuksi kiinnittäisin vielä huomiota siihen, että komission puheenjohtajaa ja talouskuriä koskeviin kysymyksiin emme vielä mielestäni saaneet vastauksia. Jos niihin on mahdollista vielä saada vastaus. — Kiitos.

15.53 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itseäni myös häiritsee, että saatiin tämä raportti vasta niin myöhään. Toki luin sen 17 sivua nopeasti läpi kokonaan, mutta on kuitenkin huonoa hallintoa, että näin toimittiin, ja haluaisin kysyä, mikä syy tähän oli — kuitenkin näin tärkeä asia.

EU-ohjelmassa on vähän samanlainen lähtökohta kuin hallitusohjelmassakin, eli näinä luettiin kaikenlaista, ja itse näen tämän ongelmana. Antti Rinne, ministeri, sanoi puheessanne, että EU olemme me. Samaan aikaan kuitenkin on mahdollisesti kova brexit, on erilaista eripuraa EU:ssa. Sanoitte, että EU on maailman kilpailukykyisin. Onko todellakin näin? Itselläni on ainakin epäilyksiä. Viitattiin Jean Monnetiin. Hiili- ja teräsyhteisö oli ihan hyvä juttu 50-luvun alussa, mutta tämä on se iso huoli, onko kuitenkaan paras mahdollinen lähtökohta tehdä tämmöinen ohjelma näin ilmassa leijuvasti. Kuitenkin maailmaa hallitsee nyt korostuneesti voima- ja valtiopolitiikka: on erilaista kauppasotaa, teknologia-sotia, [Puhemies koputtaa] keskuspankkien taseet ovat paisuneet tuhansilla miljardeilla — valtavia riskejä.

15.54 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua kuunneltuani minun on suorastaan pakko vielä palata tähän perussuomalaisten EU-linjaan. Nimittäin olen kyllä tottunut tiettyihin epäjohdonmukaisuuksiin: esimerkiksi viime kauden alussahan perussuomalaiset hyväksyivät ensi työkseen Kreikan tukipaketin, kuten täällä todettiin. No, nyt sitten on käynyt ilmi, että toki Euroopan unionissa on paljon hyvää, vähän kielteistäkin, ja aina saa olla kriittinen, mutta ehdottomasti EU:n hyvä puoli on se, että sen kautta voidaan tuoda työntekijöille oikeuksia, niitä lisätä ja vahvistaa. Ja nyt on käynyt ilmi, että täällä siis aikanaan perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho on äänestänyt sitä vastaan, että Suomeen lähetettyjen työntekijöiden palkan tulisi olla sama kuin suomalaisten työntekijöiden palkka. Minusta on käsittämätöntä, että perussuomalaiset eivät voi vastata täällä tähän kysymykseen, joka monesti on esitetty, monen edustajan toimesta, ja kysyn nyt vielä eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Taviolta, voisitteko ottaa kantaa, oletteko nyt sitä mieltä, että työehtoja saa polkea, ja jos ette ole, niin miksi ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

meessä puheenjohtajanne niin äänesti [Puhemies koputtaa] tuolla Euroopan unionissa. [Välihuutoja]

15.56 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman tai Euroopan näkeminen maiden välisen nollasummapelin kenttänä on vaarallista, ja siinä häviävät lopulta kaikki.

Mutta itse asiaan. Puheenjohtajakaudella on tärkeää ohjata EU:ta toimimaan globaalina ilmastojohtajana, kuten tässä kaikkiaan varsin hyvässä ohjelmassa linjataan. Tällä hetkellä energiapolitiikka uhkaa monessa maassa Euroopassakin kuitenkin ajautua polulle, jolla samalla kun tuuli- ja aurinkoenergiaa lisätään, mikä on hyvä asia, sen vaihtelevuutta tasataan ja täydennetään merkittävällä fossiilisen kaasun, biomassan tai jopa hiilen poltolla, ja se on huono asia. Tällainen kehitys ei johda riittävän vähäpäästöiseen tai ekologisesti kestäväan energijärjestelmään. Esitänkin tässä toiveen, että puheenjohtajana Suomi on rohkea ääni sellaisen ilmastopolitiikan puolesta, joka tähtää koko energijärjestelmän ripeään ja aitoon päästöttömyyteen. Tämä on erityisen tärkeä näkökulma, kun EU:n pitkän aikavälin ilmastostrategian keskeisiä elementtejä määritellään tällä kaudella.

15.57 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että täällä SDP on löytänyt jonkun kiinnostavan europarlamenttiäänestystuloksen, mutta kun sitä ei nyt tässä käsiteltävässä ohjelmassa ole, niin en ole siihen sillä tavalla valmistautunut kommentoimaan. Mutta kaikki tietävät, että Suomessa on yleissitovuus, joten varmasti nyt SDP voi pääministeripuolueena pikemminkin varmistaa, että yleissitovuus oikeasti myös toteutuu eri aloilla. [Välihuutoja]

Haluaisin tästä keskustelusta todeta, että pidän erittäin mielenkiintoisena tätä keskustelun kirjoja yleensä, ja aika paljon huomaan, että EU:hun liitetään aina näitä arvoargumentteja, ja tässä on inhottavaa jargonia. Oikeastaan vihaan sitä poliittista jargonia sen osalta, että puhutaan arvoista, kun oikeasti arvot ovat hyvin erilaisia joka puolella maailmassa. Tavallaan siis jos kysyt turkkilaiselta tasa-arvosta, niin turkkilaisen tasa-arvokäsityshän on ihan eri kuin suomalaisen tasa-arvokäsitys ja niin edelleen. Tässä nimenomaan Itä- ja Länsi-Eurooppa jollain tapaa ovat jo kahtiajakautuneet aika paljon, niin että on hyvin vaikea laittaa niitä samaan arvokoriin. Olisin ministeri Haavistolta kysynytkin juuri siitä: miten nämä länsimaiset arvot itse asiassa ovat sovitettavissa esimerkiksi islamiin, [Puhemies: Aika!] kun te haluatte Albanian EU:n jäsenmaaksi?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Me olemme sopineet, että tähän debattiin käytetään kaksi tuntia, ja ministereille pitää jättää vastauspuheenvuoroon aikaa. Annan viimeisen puheenvuoron edustaja Aittakummulle, ja sitten ministereille vastaukset.

15.58 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tapasin äskettäin henkilön, joka oli aloittanut Euroopan unionin tehtävissä, ja hän kertoi yllättyneensä siitä, miten hyvin tällaisessa kansojen yhteisössä voi yksittäinen ihminenkin omilla kannanotoillaan vaikuttaa yhteistyössä muiden kanssa. Meillä onkin EU:ssa paljon tärkeää, esimerkiksi suomalaisen maatalouden kehittäminen ja vahvistaminen, josta ohjelmassa mainitaankin, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenmaissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous tarjoaa meille ratkaisuja niin turvallisuuteen, elinvoimaan ja työllisyyteen kuin energiaan ja ympäristönsuojeluun, ja sen eteenpäinvieminen on tärkeää.

Olen hyvin tyytyväinen siihen, että edustaja Hassi nosti keskustelun aluksi esille juuri tämän tärkeän asian eli arvot, joista tässä on keskusteltu. Mielestäni on myöskin aivan hyvä kysyä, mitä arvot meille merkitsevät ja mitä ne käytännössä tarkoittavat. On niin, että puu tunnetaan hedelmistään, siitä, mitä me teemme, etteivät asiat jää pelkästään keskustelun tasolle vaan että me osoitamme myös käytännössä meidän arvomme.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt myönnän ministereille minuutin mittaiset vastauspuheenvuorot.

15.59 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvästä ja ansiokkaasta keskustelusta. Vedän sen johtopäätöksen, että tätä hallituksen valmistelemaa puheenjohtajuuskauden ohjelmaa on valmis tukemaan äärettömän iso enemmistö eduskunnassa, ja sitä on helppo lähteä viemään eteenpäin tuolla Brysselin ja Strasbourgin päässä.

Erityisen iloinen olen siitä keskustelusta, jota käytiin oikeusvaltioperiaatteen ympärillä, koska se on koko se pohja, jonka varaan rakentuu koko eurooppalainen yhteisö, se, että tunnustetaan ihmisten oikeus lainsäätäjän, tuomiovallan, toimeenpanovallan edessä oikealla tavalla tulla kuulluksi ja oikealla tavalla vaikuttaa elämäänsä. Tämä on äärimmäisen tärkeä periaate demokratian ja sananvapauden lisäksi, näitten asioitten eteenpäinvieminen.

Toivon todella, että pystymme ohjaamaan unionin toimintaa nyt seuraavat kuusi kuukautta tavalla, joka edistää yhteisöllisyyttä, edistää hyvää yhteistyötä eurooppalaisten jäsenmaitten kesken.

16.01 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa rouva puhemies! Tämä vivahteikas keskustelu osoittaa kyllä sen, miten laaja kenttä tämä Euroopan unionin politiikka on. Täällä ollaan keskusteltu yhteisvastuun turvalausekkeesta aina eläinsuojelukysymyksiin. Näin se vain on, että kun me puhumme eurooppalaisesta yhteistyöstä, niin se on politiikan normaali tänä päivänä. Ne asiat kattavat kaikki mahdolliset asiat, ja on tärkeää, että me osallistumme niihin mahdollisimman laajasti, niin kuin tänään on käynyt, ja hyvin huolellisesti valmistautuen, kuten myöskin tänään on tässä ohjelmassa tehty.

Vastaan, puhemies, vielä lyhyesti kysymykseen koskien laajenemista. Ei suinkaan ole niin, että Suomen puheenjohtajakauden aikana hyväksyisimme Pohjois-Makedonian ja Albanian jäseniksi, mutta haluamme, että avattaisiin jäsenyyskeskustelut. Nämä neuvottelut käydään tiukkojen kriteerien valossa, jossa käydään läpi muun muassa oikeusjärjestelmän toimivuus, korruption kitkeminen, järjestäytyneen rikollisuuden osuus ja niin edelleen. Vain tiukkojen kriteerien täytyessä tähän eurooppalaiseen unioniin pääsee mukaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Niin kuin ennenkin!]

Lopuksi, puhemies, totean, että nyt on erittäin hyvä hetki puhua unionin politiikasta. Kansalaisten tuki Euroopan unionille ja tälle eurooppalaiselle yhteistyölle on korkeimmillaan koskaan. Ihmiset haluavat, että EU on toimiva, EU on vahva ja yhteistyökykyinen. Suomella on nyt tilaisuus näyttää, ja on tämä tietynlainen isänmaallinen yhteinen ponnistus, jonka me hanskaamme kyllä yhdessä varmasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2019 vp

16.02 Työministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Minäkin osaltani kiitän tästä keskustelusta, joka on koskettanut myöskin liikkuvien ja lähetettyjen työntekijöiden asemaa. Se ei ole ainoastaan Suomen puheenjohtajuuskauden kannalta tärkeä tavoite vaan koko eurooppalaisen unionin äärimmäisen tärkeä kysymys. Juuri viime viikolla perustettiin eurooppalainen työviranomainen, joka tulee sijoittumaan Bratislavaan, ja sen laitoksen tehtävä on varmistaa se, että lähetettyjen työntekijöiden oikeudet toteutuvat, että viranomaisyhteistyö kaikissa EU-maissa toimii ja että myöskin ihmisten oikeus liikkuvuuteen toteutuu.

Edustaja Rantanen otti erittäin ansiokkaasti esille myös vammaisten ihmisten aseman. Syrjintää monissa Euroopan maissa todellakin tapahtuu, ja juuri nämä Euroopan unionin yhteiset linjaukset, dialogi ja myöskin avunanto voivat kohentaa vähemmistöjen asemaa kaikkialla, kauttaaltaan Euroopassa. Ja tämä on tietenkin tärkeä yhdenvertaisuuskysymys muulloinkin kuin näin Pride-viikolla.

16.03 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Omasta puolestani myös kiitos keskustelusta, ja vain kaksi lyhyttä kommenttia.

Kun kysyttiin eurooppalaisista arvoista, niin on ehkä hyvä huomata, että Eurooppa on antanut idun myöskin yleismaailmallisille ihmisoikeusprosesseille ja julistuksille. YK:n ihmisoikeuksien julistus tai lapsen oikeuksien sopimus tai muu edustaa hyvin pitkälle niitä asioita, joiden puolesta mekin toimimme tänä päivänä. On erittäin hyvä huomata, että esimerkiksi Afrikan mantereella, jos katsoo Afrikan unionin toimintaa, demokratiakysymykset ja demokratian puolustus ovat kasvaneet hyvin vahvoihin mittoihin. Katsokaapa vaikka heidän viimeaikaista Sudan-politiikkaansa ja niitä kommentteja, miten Sudanin sotilashallinnon toimiin on reagoitu muiden Afrikan maiden toimesta.

Ja sitten aivan lopuksi, arvoisa puhemies, kun täällä on kysytty paljon siitä, miten Suomi edistää ilmastotavoitteita globaalissa mittakaavassa: Meidän puheenjohtajakautemme aikana muun muassa YK:n tuleva yleiskokous syksyllä on erittäin tärkeä foorumi, ja on hyvä, että siellä valtionpäämiesten tasolla näistä asioista keskustellaan. Suomella on kyllä hyvin merkittävä rooli siinä, kun voimme omasta hallitusohjelmastamme ja sen hiilineutraaliustavoitteista kertoa ja pyrkiä vaikuttamaan myös muihin maihin, että he olisivat yhtä kunnianhimoisia.

16.05 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos myös omasta puolestani.

Haluaisin vielä muistuttaa siitä, että EU todella on maailman suurin vapaakauppa-alue. Kun täällä kysyttiin sitä, miksi Suomi haluaa olla kokoaan suurempi maailmalla, miksi me haluamme lisätä näkyvyyttämme, läsnäoloa kansainvälisesti, niin juuri siksi, että Suomikin on elänyt ja tulee elämään viennistä, ja niin muuten elää Euroopan unionikin. Eli siinäkin mielessä hallitusohjelmalla ja tällä ohjelmalla, joka lähtee siitä, että olemme kunnianhimoisia, panostamme siihen, että Euroopan unioni on myös vahva kansainvälinen toimija, on ja tulee olemaan merkitystä Suomessa, joka puolella Suomea, koska me tarvitsemme niitä vientituloja aivan jokaisessa paikassa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.